

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4003.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubljana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiales: Novo mesto.

SLOVENE

Vojno poročilo št. 876 Neprestani bombni napadi na Malto

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na celotnem egiptovskem bojišču je bil miren dan.

Letalski napad na Bengazi je povzročil nekaj škoda na zgradbah, med prebivalstvom pa je bila ena oseba mrtva in tri ranjene.

Pri Sollumu so bili zajeti štirje angleški in en novozelandski letalec, ki so tvorili posadko nekega srestreljenega letala.

Osnova letala so napadali letalščice v Mikabbi, kjer so zadela tankajšnje naprave in vzletišča. Eno naše letalo se ni vrnilo iz vojnega poleta.

V Kavkazu se napad zmagovito nadaljuje

Bombe na Stalingrad in okolico — 11 sovjetskih tovornih vlakov uničenih

Hitlerjev glavni stan, 19. oktobra: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V zahodnem Kavkazu se napad nadaljuje. Pehota je zavzela nove višine ter osvojila v strm vzponu s šestimi bunkerji utrjen in za nadaljnje vojskovanje važen hrib.

V Stalingradu je bilo v zadnjih bojih zavzeto mesto in industrijsko področje očisto no razkropljenih sovražnikov. Letalstvo je napadlo cilje v in okoli Stalingrada, kakor tudi promet in sovjetske železniške naprave vzhodno ob Volgi. Uničenih je bilo 11 tovornih vlakov, med njimi dva petroljska vlaka.

Na srednjem odseku so bojna in strmo-

glava letala zopet z očitnim uspehom napadla sovražna oddelke, premikajoče se po železniah.

V strnjem letalskem napadu je bilo težko zadeto neko veliko sovjetsko preskrbovalno taborišče.

Nemška in italijanska bojna letala so podnevi in ponoči napadala Malto.

Stockholm, 19. oktobra. AS: Izvedelo se je, da je večeraj neki angleški bombnik padel na neko hišo v londonskem predmestju ter povzročil smrt 14 ljudi. Umrli so tudi letalci, toda oblasti niso objavile njihovega števila.

Berlin, 19. oktobra. AS: Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so boljševiki 17. oktobra izvedli

razbremenilne napade na mostišče pri Voronežu. Poskušali so zavzeti neko postojanko, ki jo brani ena pehotna divizija ter pod zaščito tankov vdreti v nemške vrste. Vsi sovražni napadali valovi so bili odbiti z nemškim ognjem in Sovjeti so imeli krvave izgube.

Napad na pokrajino Creusot

Vichy, 19. oktobra. AS: Angleški bombniki so 17. oktobra zvečer napadli pokrajino Creusot. Francosko civilno prebivalstvo je bilo zelo prizadeto. Imelo je 140 mrtvih in 150 težko ranjenih. Razdejana je bila ena francoska bolnišnica in mnogo delavskih hiš.

Nemški tisk o amnestiji v Italiji

Berlin, 19. okt. AS: Ves nemški tisk se bavi z aktom suverenove milosti, po katerem je bila na Ducejev predlog v Italiji izrečena splošna pomilostitev. »Börsen Zeitung« poroča o tem v dvo- stolpnem članku na prvi strani, navajajoč Musso- linijeve besede v predlogu za amnestijo. Nato sledi poročilo rimskega dopisnika, ki pravi, da se bodo s tem aktom po izjavah merodajnih rimskih krogov začele slovesnosti za 20 letnico Pohoda na Rim, pripominjajoč, da je amnestija na eni strani velikodušna, na drugi strani pa stroga, ker ne more biti milosti za prestopke, ki zadevajo no- tranje bojišče. »Deutsche Allgemeine Zeitung«

prav tako na prvi strani poroča o pomilostitvi, pripominjajoč, da bo narod, ki živi v tej vojni za osvoboditev duha, vedel ceniti plemenitost vlade pri tej amnestiji. Istočasno poudarja, da za veri- nike in narodne izdajalce ne more biti milosti in zato so izključeni od pomilostitve. To dejstvo na- vaja tudi »Völkischer Beobachter«, ki poroča o živahnem in ugodnem odmevu tega ukrepa v ce- lotni italijanski javnosti. Kakor ob prvi desetlet- nici Pohoda na Rim je bila tudi zdaj izdana amne- stija. O amnestiji poročajo tudi drugi berlinski listi, navajajoč na široko komentarje italijanskega časopisa.

Govor ministra dr. Goebbelsa

Zmagal bo tisti, ki bo imel petrolej, žito in premog ter močno armado

Berlin, 19. oktobra AS: Na veliki narodno- socialistični prireditvi v Monakovem je imel nemški propagandni minister dr. Goebbels govor, v katerem je orisal velike možnosti, ki se bodo nudile nemškemu ljudstvu po zmagi. Poudaril je, da vojna zadeva celotni narod, ker se je moral spremeniti življenjski standard nemškega ljudstva, katero bo končno lahko deležno dobrin, doseženih v tej vojni. Propagandni mi- nister je povedal, da Nemci ne zasedajo no- vih pokrajin le za to, da bi jih imeli, marveč zato, da jih bodo preuredili. Vojaški uspehi zadnjih mesecev so pokazali ofenzivno moč nemške armade. Danes nemška oborožena sila v celoti nadzira Dnjeper in Don in bo nadzirala tudi Volgo, ko bo Stalingrad dokončno zaseden.

Kadar bomo končali operacije v Kavkazu, bomo imeli najbogatejša petrolejske vrelce v Evropi in tisti, ki bo imel petrolej, žito, premog ter močno armado, bo gotovo zmagal v sedanjih vojni.

Cilji, ki smo si jih postavili v Sovjetski Ru-

siji, se drug za drugim uresničujejo. Danes boljševizem ne ogroža več nemških meja in nihče ne more zanikati, da bogate pokrajine, zasedene v Sovjetski Rusiji, krijejo naše po- trebe tako v surovinah, kakor v prehrani in in- dustriji. Gotovo bo potrebno še precej časa, preden bodo ti kraji organizirani, toda če pravi- jo Angleži, da bomo izgubili vojno ker iz- gubljamo čas, jim lahko odgovorimo, da se- danji čas dela za nas. Danes nismo mi več blo- kirani, marveč mi izvajamo blokado.

Govoreč nato o drugem bojišču ter o izkr- canju v Dieppu je izjavil dr. Goebbels da je ta »generalna vaj« angleškega poveljstva tako odločno propadla, da Angleži nimajo več pogu- ma ponoviti jo. Angleži — je trdil minister — ne morejo sprožiti drugega bojišča, dokler ne bodo imeli dovolj trgovskega ladjstva. Minister je nato označil zgolj zunanji videz trobentanja o severnoameriški vojni proizvodnji. Nemci so lahko popolnoma zadovoljni z razvojem voj- ne, kajti Os danes obvladuje Evropo, ki sama sebi zadošča, je zaključil govornik.

Iz bojov v Stalingradu in na Kavkazu

Berlin, 19. oktobra. AS: Mednarodna obveš- valna agencija doznava iz tukajšnjih vojaških krogov, da je bila po zadnjih vestih, ki so dosepe e stalingrajske fronte, uničena ena izmed obeh sovjetskih obkoljenih skupin severno od tovarne traktorjev, dicimirana že v »Spartakovi«. Druga skupina, ki se še skuša upirati ob obrežju Volge, je pod neprestanim ognjem nemških baterij. Njen položaj je obupen, ker nima možnosti za umik na dolgo obrežje Volge in tudi ne more računati, da bi bila nadomeščena ali rešena.

Na fronti pri Tuapseju je bilo mogoče uspehe, ki so jih dosegle nemške in slovaške čete, izkori- štiti in razširiti v teku večerajšnjega dne. V raznih točkah so bile manjše sovjetske skupine obkoljene in je računati z njih uničenjem v prihodnjih dneh. Neka cesta v severozapadni smeri, ki teče po do- lini vzporedno z gorskim grebenom in ki so jo Sovjeti posebno dobrovarno branili zaradi njene važnosti za oskrbo, je bila dosežena in prekora- čena od zavezniških divizij. Med tem se je tudi v

tem odseku pričel napad na zadnjo važno višinsko postojanko zapadnega Kavkaza.

Berlin, 19. oktobra. AS: V odseku južno od Tereka so boljševiki 17. oktobra, kakor se doznava iz vojaškega vira, poskušali protinapad z znat- nimi silami. Sovražnik, ki je neopažen napredoval preko polj sončnic, plazeč se po tleh, se je moral umakniti nazaj do svojih postojank in je utrpel krvave izgube ter prepustil Nemcem številne opor- ne točke in odporne skupine. V severozapadnem predelu Kavkaza so nemške in slovaške čete na- dalje pridobile na ozemlju in zavzele na svojem napredovanju nadaljnjih 60 utrdb. Nemško letal- stvo je na gorskih in obalnih cestah v področju Tuapse razpršilo sovražne kolone, ki so čakale na vstop v bitko ter je razen tega napadlo sovjetske postojanke na višinah. V letalskih borbah s sovjet- skimi letali, ki so skušala onemogočiti akcijo nem- škega letalstva, je bilo sestreljenih 14 sovražnih letal.

Praznik policijskega zbora

Rim, 19. oktobra. AS: Sedemnajsto obletnico ustanovitve policijskega zbora so pri vseh kve- gurah v kraljevini praznovali s preprostim in resnim obredom. Uradniki in agenti, zbrani na sedežih kvestur, so povzdignili pobožno misel h Kralju in Cesarju in k Duceju, kateremu itali- janska policija dolguje svojo obnovo in v svo- je ojačenje. Poslali so tovariški pozdrav slav- nim oboroženim silam, ki se na vseh bojiščih vojskujejo za veličino domovine. Potem so se s spoštljivo in ganjeno mislijo spomnili števil- nih tovarišev iz policijskega zbora, ki so padli pri vojnih nastopih in v službi kot žrtve dolž- nosti. V spomin teh je bila blagoslovljena ka- pela v policijski tehnični šoli v Rimu. Nato so znova potrdili svojo gorečo fašistovsko vero in svoje neomajno prepričanje o končni zmagi.

Boji na Salomonskih otokih

Stockholm, 19. okt. AS: Ameriško uradno po- ročilo, objavljeno v Washingtonu, pravi z ozi- rom na silovite boje po otoku Guadalcanalu (Salomon), da morajo Amerikanci pričakovati znatnih izgub in da za zdaj ni mogoče dati podrobnosti, da ne bi sovražnik dobil podatkov, ki bi mu utegnili služiti.

Ves Borneo zaseden

Tokio, 19. okt. AS: Iz Balikpapan se je izvedelo, da je po odločnem nastopu japonskih sil proti preostankom Angležev in Amerikancev na planjavi Longnavan odšel Borneo v celoti pod nadzorstvom japonskih sil. V novi zmagi so Ja- ponce zaslegli mnogo vojnega gradiva ter prijeli 66 ujetnikov.

sil papeža, naj posreduje za sklenitev miru. Fin- ski listi pripominjajo, da je ta izmišljena vest tako otroška, da je uradni krogi niso smatrali za vredno zanikanja, ker angleška poročevalska agencija ni vredna zanikanja po tolikšnih v celoti napačnih poročilih. List »Hufvudmte Disbladet« piše, da zavezniki z izmišljenimi poročili stalno vodijo mirovno kampanjo proti Finski. Reuter se popolnoma moti, če misli, da je Finska primo- rana do takega koraka. Splošno je znano, zaklju- čuje list, da finski maršal ne bo storil ničesar, kar bi žalilo trdno odločnost njegovega naroda.

Kardinal Leme umrl

Buenos Aires, 19. okt. AS: Umrl je kardinal Sebastian Leme da Silveira. Za kardinala je bil imenovan leta 1930 in sicer v Rio de Janeiru. Bil je član kongregacije za vzhodno Cerkev, za reli- gioze in za propagando. Z njegovo smrtjo ima svetni rimski kolegij 49 članov. Praznih je 21 mest.

Odgovor na angleške izmišljotine

Helsinki, 19. okt. AS: Pod naslovom »Reuter spušča novega mirovnega goloba« pišejo finski listi: Napačno je poročilo angleške poročevalske agencije, češ da je finski maršal Mannerheim pro-

General Galbiati v Fiumi

Fiume, 19. oktobra. AS: Večeraj je na svojem nadzorstvenem potovanju prišel sem načelnik glavnega stana milice general Galbiati, v spre- mstvu Eksk. Rotte, ki poveljuje oboroženim silam po Sloveniji in Dalmaciji, je popre obiskal nekaj skvadrističnih batalionov in je bil po- vod deležen navdušenih manifestacij, ki so mu jih prirejali ti najzvestejši stari vojniki. Ob pri- hodu v mesto se je general Galbiati živo zani- mal za legionarie iz 61. legije »Carnaro« in se pogovarjal z zastopniki krajevnih oblasti.

Prebivalstvo Italije

Rim, 19. oktobra AS: Po zadnjih uradnih statistikah znaša število italijanskega prebiva- lstva 45.611.000. Zadnjega septembra je bilo 22.990 porok in 80.932 rojstev. Presček rojstev nad smrtnimi primeri je znašal 53.805.

Nečloveški letalci bodo kaznovani

Tokio, 19. okt. A. S. Načelnik tiskovnega od- seka pri cesarskem glavnem stanu sporoča, da so bili ameriški piloti, ki so bili ujeti pri letalskem napadu na Japonsko 18. aprila lanskega leta, spo- znani za krive nečloveških dejanj in bodo zato strogo kaznovani po vojaških zakonih. S svoje strani je sporočil poveljnik državne obrambe general knez Higashikuni, da bodo člani sovražnih letalskih posadk, ki bodo ujeti pri letalskih na- padih na japonski imperij ali na ozemlja, ki jih nadzira Japonska in ki bodo krivi nečloveških dejanj, postavljeni pred naglo vojno sodišče, ki jih bo obsodilo na smrt ali na najstrožje kazni. Enako se bo postopalo tudi v Mandžukuo ter na ozem- ljih, kjer se bodo vojskovala japonske čete.

Iz hrvatske vlade

Zagreb, 19. okt. AS: Poglavnik je dr. Stefana Krafca (voditelja Nemcev na Hrvaškem) ime- noval za glavnega ravnatelja preskrbe, inž. Iva Bulića pa za glavnega ravnatelja javnih del s stopnjo podtajnika.

Bojišče v Egiptu: Italijanski oddelki hite, da čimprej dosežejo prve bojne vrste

Delavski praznik v Romuniji

Bukarešta, 19. oktobra. AS: V Braševu je minister za delo organiziral velik delavski praz- nik, ki so se ga udeležili podpredsednik vlade Antonescu, delovni minister, minister za na- rodno zdravje, propagandni minister ter viso- ke vojaške, industrijske in diplomatske oseb- nosti.

Minister Antonescu je razdelil delavcem di- plome in darove, nato pa jim je govoril ter med drugim dejal: »Danes proslavljamo vaše delo, kajti tudi vi izpolnjujete svojo dolžnost, kakor naši vojniki, ki so na bojišču. Naša država bo po vojni narodna in pravica za narod bo tudi pravica za vsakega Romunac. Vlada maršala Antonesca ceni in hoče delo, kajti Romuni so bili in bodo obdelovalci zemlje, ki jo sedaj branijo s krvjo. Nato so bile gimnastične vaje, defile delavcev, nakar pa je spregovoril neki de- lavec, ki je dejal: »V borbi proti boljševizmu je delavec na strani vojske. Vedno bomo zvesti prestolu in maršalu.« Visoke osebnosti so nato obiskale tovarne v Braševu.

Zasedba državnice, ki se ni mogla braniti

Tanger, 19. oktobra. AS: Brez ozira na urad- ni molk v Washingtonu in Londonu je bil izkrcan oddelek ameriških čet na obalah črnske republike Liberije v zahodni Afriki. Prebivalstvo ni nudilo odpora. Ta samovoljna zasedba spada v vrsto de- janj, ki jih izvaja ameriški imperializem proti ne- vojskujočim se in nebranim državam.

Berlin, 19. oktobra. AS: Nemški tisk razpravi- lja o tem, da so zamorsko republiko Liberije (v zahodni Afriki) zasedle ameriške čete, in ugotavlja samo, da je usoda, ki je doletela to malo afrikanško republiko, enaka tisti usodi, ki je zaradi nemoralnih demokratičnih načel in zaradi obveznosti iz Atlantske karte zadela že Islandijo, Irak in Perzijo. Z druge strani je razvidno, da Rooseveltova resno skrbni neusmilje- na in uspešna vojna osnih podmornic zoper angleško trgovsko in vojno mornarico, saj te podmornice po načrtu in v vedno večji meri uničujejo ostanke ladijskega prostora, ki ga imajo Angleži in Amerikanci na razpolago. To je Rooseveltu prisililo, da kako odgovori na vrsto zmag Osi. Stori je to tako, da je poveni dosegel nadomestek uspeha in zasedel takole majčeno državico.

Težave z živili v Stockholmu

Stockholm, 19. oktobra. AS: »Socialdemokra- ten« piše, da ima Stockholm malo živil. Je sicer dovolj živil, kolikor si jih prebivalstvo lahko na- bavi na karte, toda ti obroki so premajhni. Med neracioniranim blagom je krompir, zelenjava in korenje. Jajc že dolgo ni več na trgu. Tudi z zvi- šanjem maksimalne cene so namreč niso pojavila na trgu. Na črni borzi jih je precej, toda zakon ni dovolj strog, da bi preprečil črno borzo. Ker je malo mesa, se je povečalo povpraševanje po ribah. Tudi mleko primanjkuje.

Nesreča danskega kralja

Kopenhagen, 19. oktobra. AS: Sporočajo, da je danes zjutraj danski kralj Kristijan med jutra- njim sprehodom padel s konja. Kralja so takoj prenesli na dvor. O značaju poškodb ni bilo iz- dano nikako sporočilo.

Poplava v Ameriki

Buenos Aires, 19. oktobra. AS: Poplava reke Potomac je začela pojenjavati, ko je voda prepla- vila več četrti v Washingtonu in v mnogih drugih mestih ob reki. Doslej je ugotovili štiri smrtne primere, več desetih oseb pa je izgubilo. Škoda znaša več milijonov dolarjev.

Proslava obletnice ustanovitve italjanskega policijskega zbora

Ljubljana, 18. okt. 1942.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je sprejel ob 17. obletnici ustanovitve policijskega zbora v vladni palači zastopstvo uradnikov Kvesture, častnikov zbora javne varnosti, agentov ter skupino uradništva in agentov bivšega jugoslovanskega režima.

V spremstvu Eksk. Grazioli so bili kvestor comm. Ravelli, kabinetni šef comm. Bisia, podkvestor comm. Ferrante ter skupina uradništva Visokega komisarata. Po pozdravu, ki ga je naslovil na Visokega komisarja, mu je kvestor izrazil udanost onih, ki se borijo na mejah domovine ob strani oddelkov vojske, zagotavljajoč ga, da je za vse, ki so na tem mestu, biti na tem mestu vzrok za čim višji polst in čim intenzivnejše sodelovanje. Potem, ko se je spomnil onih, ki so padli in ki so bili ranjeni v izvrševanju svoje dolžnosti je kvestor naglašal, da so vsi njegovi sodelavci vredni zgleda mrtvih ter onih ki so trpeli, ponosni, da so se vse predali izvrševanju dolžnosti. Comm. Ravelli je na to omenjal sodelovanje funkcionarjev in agentov bivšega jugoslovanskega režima, od katerih je marsikateri plačal to sodelovanje ter svojo udeležbo v protikomunistični borbi s svojim življenjem. Ob zaključku je izrekel svoj pozdrav Oboroženim silam, kralju in Duceju.

Visoki komisar se je zahvalil Kvestorju za pozdrav in je proslavil dan ustanovitve policijskega zbora, ki si je pridobil toliko in tako visoke zasluge s svojim delovanjem in žrtvovanjem, ki odlikuje može, ki ga sestavljajo. S toplimi izrazi je poveljeval eksk. Grazioli junaško padle in one številne, ki so žrtvovali svojo kri v izvrševanju najsvetnejše dolžnosti, to je one do Domovine. Spomnil se je na izbranih, prisrčnih sodelavcih, ki odlikuje one, ki pripadajo policijskim silam, kralju in Duceju.

Predpisi za pisemski promet

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Clen 1. Strankam je v poštnem prometu prepovedano: 1. raba šifer oziroma dogovornih izrazov, 2. raba drugih tujih jezikov nego jih določi nadrejeno cenzurno oblastvo.

Clen 2. Strankam je v poštnem prometu prepovedano: 1. uporabljati tajno pisavo s simpatičnim črnilom ali drugo nevidno pisavo, 2. uporabljati kvadrirani in trgovski papir ali ovinjnice z notranjo podlogo, 3. pošiljati pisma z vložnimi znamkami, kolki in podobnimi znaki kakršne koli vrste, posameznimi ali v zbirki, novimi ali rabljenimi, 4. pošiljati pisma, čeprav pošto ležeče, brez navedbe imena odposilatelja in njegovega naslova.

Prepovedi iz št. 1 in 2 veljajo tudi za kakršne koli dopise, ki se pošiljajo drugače nego po pošti. Clen 3. Pisma za inoizemstvo se oddajajo tako, da se predloži poštenu uradu, ki jih sam frankira, ko mu je pošiljatelj plačal ustrezni znesek. Ob predložitvi pisma mora odposilatelj pokazati osebo legitimacijsko listino. Določbe prednjih odstavkov ne veljajo za dopise v Albanijo niti za dopisovanje z italijanskimi vojnimi ujetniki.

Clen 4. Prepovedano je vlagati v pisma za inoizemstvo pokrajinske fotografije ali fotografije krajev in naprav vojaškega ali industrijskega pomena, na lepenco pritrjene fotografije, časopisne izrezke, cigarete, papirnati denar in prazen ali popisan notni papir. Prepovedano je tudi pošiljati v inoizemstvo bilance, poslovna poročila in statistične podatke družb ali ustanov, pri čemer so izzeta za varovalna podjetja, če le v njih ni podatkov vojaškega značaja.

Clen 5. Ne dovoljuje se pošiljanje tiskovin v inoizemstvo, razen če gre za tiskovine, ki jih pošilja državna oblastva ali založbe naročnikom ali razpečevalcem za inoizemstvo. Tiskovine, katerih pošiljanje v inoizemstvo je dovoljeno, morajo biti vložene v ovoji, ki popolnoma pokrivajo vse robove. Za periodični tisk je založnikom ali knjigarjem dovoljeno samo pošiljanje posebnih izdaj za inoizemstvo, in to s posebno ustrezno oznako na ovoju. Te izdaje, ki ne smejo imeti malih oglašev in v njih ne smejo biti pokrajinske fotografije naprav vojaškega ali industrijskega pomena, topografski ali drugačni zemljevidi državnega ozemlja ali ozemlja, ki ga je zasedla italijanska vojska.

Clen 6. Določbe členov 2., 3., 4. in 5. veljajo tudi za dopisovanje, naslovljeno na Campione d'Italia.

Clen 7. Pisma, ki bi se oddala v nasprotju s prednjimi določbami, se ne odposljejo, uporabijo pa se kazenske odredbe, če se je s tem storilo kaznivo dejanje. Prav tako se ne dostavljajo pisma za inoizemstva, ki ne ustrezajo predpisom iz točk 1., 2., 3. in 4. člena 2. ali v katerih so na lepenco pritrjene fotografije, časopisni izrezki, cigarete ali prazen ali popisan notni papir.

Clen 8. Ta naredba stopi v veljavo dne 26. oktobra 1942-XX.

na tem operacijskem področju, saj se borijo proti sovražniku ramo ob ramo s slavo ovcenčani Oboroženimi silami, ki tako vredno predstavljajo v tej obsejni zemlji vojsko, ki je zmagovita na vseh vojnih bojiščih. Zatem je izrekel Visoki komisar besede zadovoljstva ter priznanja funkcionarjem in agentom bivšega režima za delo, ki ga razvijajo ob strani naših oblastev in v borbi proti komunizmu. Potem ko je še spregovoril glede nalog, ki čakajo policijo na tem področju, je sporočil Visoki komisar kvestorju ter vsem njegovim sodelavcem pozdrav, zahvalo in priznanje podjavnika za notranje zadeve in policijskega šefa Senisa.

Preden je zaključil svoja izvajanja, se je Visoki komisar spomnil naših ter osovih bojevnikov, ki se borijo na vseh bojiščih, da zrušijo komunizem ter njegove zaveznike in poveljeval obe veliki vodji, ki vodita Italijo in Nemčijo k zmagi.

Končno je velel pozdrav Kralju in Cesarju in Duceju.

Zadnji jesenski pridelki gredo s polj

Se malo in kmalu zapade slana, seveda, ako je letos ne prehitel sneg. Res je čudno, da kmetje kar gledajo, kako da letos se ni slane, dasi večsah pade že v začetku oktobra, da celo v septembru. Za Ljubljano in za okolico to ni čudno, saj imamo skoraj vsako jutro meglo, ki nas varuje pred slano, toda bolj čudno je to za Dolenjsko, kjer megle v splošnem ne poznajo, če izvzamemo nekaj pasov ob Temenici.

Zato pa oni kmetovalci na deželi sedaj brez bojazni spravljajo svoje pridelke s polja, iz gozdov in vinogradov. Trta letos ni obrodila bogve kaj, bolj malo je bilo grozdja, toda to, kar ga je bilo, je bilo izvrstno in bo dalo kapljico, kakor je nismo poznali že četrto stoletja sem, tja od 1917. ne. Na dober pridelek pa je naš vinogradnik vedno ponosen in s ponosom se bo pohvalil pred prijatelji, ko jim bo dal po sv. Martinu pokušat prvo letošnjo kapljico: »Takega sem jaz pridelal!« Seveda, kadar pa je vino kislo in trpko, tedaj potoži: »Takega je Bog dal!« Pa vendar je tudi letos naš vinogradnik hvaležen nebesom, da so mu dale vsaj to kapljico v olajšanje vseh skrbi in v razvedrilo kot plačilo za trpljenje, za delo in preletit znoj.

S polj spravljajo sedaj kmetje zadnje pridelke. Predvsem so sedaj dozorele zadnje buče, kolikor jih niso že poprej pobrali. Prve buče, pobrane meseca septembra, so bile skromne in redke. Preveč suho leto bučam ni bilo všeč, ker zahtevajo mnogo mokrote. Tudi na Ljubljanskem barju, ki se sicer ne sme pritoževati običajno čez pomanjkanje moče, prve buče, kakor tudi kumarice, niso bogve kaj uspeli. Zato pa so se obnesle one, ki so dozorele meseca oktobra in ki jih prav sedaj vozijo v šrambe. Te buče so debele, lepo zarumenele in — mnogo jih je. Pametni kmetje bodo iz buč odstranili seme, ki ga bodo porabili za olje ali za kak priblišek k pecivu ali za slaščičo otrokom, meso buč pa bodo porabili za krmo prešičem in drugi živini. Tudi za ljudsko prehrano so oktobrsk buče prav dobre, seveda ne vse, le nekatere vrste. Enako so se tudi oktobrsk kumarice bolj obnesle kakor septembrske, zlasti precej je takih drobnih, ki so pripravne za kisanje. Nemara se bodo zaradi dobre letine sedaj te drobne kumarice, ki jih ceni vsak prijatelj dobrot, nekoliko pocenile!

Koruza in fižol sta skoraj že povsod pobrana, le sem in tja še zori kak zapoznel strok ali storž. Tudi ti zakasnjenci, ki so jih pustile skrbne gospodinje na poljih in njivah, bodo kmalu zginitli.

Ponekod pukajo že repo. Kdor je repo pravilno sejal, namreč na redko, ta je pridelal prav debelo in zdravo repo. Letos je repa v splošnem le malo gnila. V nedeljo je bil sv. Luka, o katerem pravi pregovor: »Sv. Luka v roke huka, repo pukajo!« V resnici je dozorela le tista repa, ki so jo kmetje sejali na strnišča, torej že meseca julija, po ječmenu in pšenici ter kvečjemu po rži. Take repe pa je letos bolj malo. Strnišča so kmetje letos uporabili bolj pametno: posejali so ajdo, ki je prav izvrstno uspeła in bo dala prav obilen kos kruha ali še boljše, prav dosti izvrstnih žgancev. Repo pa so pametni kmetovalci sejali po krompirju, zlasti zgodnjem. To repo kmetovalci puščajo še rasti, saj repi ne škoduje slana ter raste celo pod snegom. Tako repo homo puliti nekoliko pozneje in upajamo, da je bo tudi dosti, saj tudi ta kaže prav lepo. Bodisi sladka v omaki, bodisi kisla, je repa prav izvrstna jed, ki sicer nima bogve kake redilne moči, pač pa v družbi s fižolom, krompirjem in kašo, ki jo težje prebavljivi, prav olajša prehrano in jed napravi lažje prebavljivo.

do 13. stoletja. Ti književni spomeniki so obenem zgodovinski spomeniki, ki osvetljujejo češko krščansko jutro od 9. do 11. stoletja: življenje in delo sv. Cirila in Metoda. sv. Ludmle, sv. Vavla, sv. Prokopa in sv. Vojteha. To so staroslovanske in latinske evetiške legende podane predvsem kot književni umetniški spomeniki, obenem pa tudi kot zgodovinski vir. Glavni namen knjige je predstaviti književni in kulturni pomen teh spomenikov; podnaslov jih označuje kot književne spomenike romanske dobe. Zato so se vsi sotrudniki potrudili, da bi v prevodih in uvodih predstavili prvotno književno toploto teh spomenikov in oživili utripe češkega srca iz one dobe.

Iz predgovora povzamemo naslednje misli: Pričujoča knjiga obsega zbirko književnosti, ki jo je ustvarila češka misel in češko srce v romanski dobi. Po svoji duhovni strukturi spada v isto vrsto z najstarejšimi češkimi stavbarskimi spomeniki, z romanskimi cerkvami in cerkvami, kakor tudi z dragocnimi, redkimi ostanke romanskega kiparstva in slikarstva. Vsa ta dela duhovnega ustvarjanja v romanski dobi so priče tega, kako je na ustvarjanje moč češke duše deloval oni silni prevrat v češkem političnem, kulturnem in gospodarskem življenju, ki pomeni z ene strani odvrnitev od staroslovanskega poganstva, z druge pa prisvojitve grško-rimske izobrazbe, ki jo je Čehom prineslo krščanstvo. Obenem so priče preroda češke duše pod temi vplivi in po ezitju s krščansko Evropo. Knjiga ne podaja vseh književnih proizvodov te dobe, temveč le življenjske pravke češkega krščanstva, legende o čeških svetnikih, napisane v čeških deželah in od čeških (ali vsaj slovanskih) pisateljev; torej samo tiste, ki jih moremo po pravici prištevati češki književnosti. Čeprav so mnoge napisane v latinskem jeziku, vendar v njih utripa češko srce in češka žila; imajo torej književno vrednost in spadajo k češki

Nov čas zatemnitve

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, glede na lastni odredbi z dne 6. junija junija 1941-XIX št. 42 ter 24. septembra 1942-XX št. 178

smatrajoč za potrebno, da se določa nov čas zatemnitve na določbe o zatemnitvi

odreja:

Cl. 1

Do nove odredbe je čas zatemnitve od 19.30 do 6.30.

Cl. 2

Neizpremenjene ostanejo ostale določbe, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941-XIX št. 42.

Cl. 3

Ta odredba stopi v veljavo dne 21. oktobra 1942-XX in bo objavljena v Službenem listu Ljubljanske pokrajine.

Ljubljana, 19. oktobra 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino
EMILIO GRAZIOLI

Zgodnje redkve, kakor enomesečne bele in rdeče redkvice, ni več na poljih in vrtovih, zato pa sedaj zori črna, zimska redkev, ki dolgo ostane, tja dokler ne doraste prva rdeča redkev spomladi. Kdor je letos sejal po krompirju črno redkev, enako kakor repo, ta bo imel pozimi, ko bo solate zmanjkalo, dovolj okusne domače sveže redkve, ki je še boljša od solate.

Korenje je po večini že vse pobrano. Kakor sploh ti vsi plodovi, je tudi korenje dobro obrodilo. Sedaj še kopljejo podzemno kolerabo, ki je izvrstna hrana ljudi in za živino ter ima

Kdor zagovarja zločin, je sam zločinec!

tudi več hranilnih snovi, kakor repa in pa rdečo peso. Obe sta dali prav debele plodove, neprimerno večje kakor lani. Zlasti za prešiče sta oba plodova nenadomestljiva, vsaj v naših krajih, kjer je le malo krmilnega žita na razpolago.

Kmetovalci so letos zadovoljni tudi s kapusnicami. Pravijo, da zlepa se niso pridelali toliko in tako lepega zelja kakor letos. Glave so prav debele in le malo gnile, dasi je meseca septembra kazalo, da bodo razne gosonice in podobna golazen zelje precej obžrle. Zaradi obilnega pridelka zelja je bilo tudi veliko povpraševanje po sodečih in tudi v Ljubljani sami so mali pridelovalci naribali obilo kislega zelja. Se vedno pa raste in gre v glave pozno zelje. Znano je, da nekatere vrste zelje prav dobro uspeva tudi pod snegom, zlasti tako imenovano »kitajsko zelje«, ki so ga letos zasadili nekaj tudi okoli Ljubljane.

Sorodnik zelja, ohrovt, je letos uspeval vso jesen in smo ga dušenega precej pojedli, sedaj pa kaže prav obilne glave, da jih je veselje pogledati. Za ohrovt je še čas, da ga poberejo s polja, ker uspešno kljubuje slani in snegu in v pozni jeseni tudi nerad gni. Enako so na polju še tretje kapusnice, namreč nadzemne kolerabice. Te kapusnice smo jedli sicer že vse poletje, pa še vedno poganjajo in delajo srčke, tako da jih moremo še vedno pobirati in uživati.

Za solato je res nevarnost, da je ne bi poparila slana, kar velja zlasti za endivijo. Motovilec, ki pa je letos izjemno slabo uspel — najbrže zaradi slabega semena — pa uspešno kljubuje slani in zgodnjemu snegu.

Tudi iz gozda gredo sedaj zadnji plodovi. Po deželi in v mestu nabirajo pravi kostanj, ki bo šel ves za ljudsko prehrano, na deželi pa tudi žir, ki bo uporabljen največ za olje in upajamo, da bo tega zaradi dobre letine prav dosti, in pa želod, ki daje izvrstni dodatek živinski hrani, zlasti prešičji piči.

Kmetovalec se hvaležno ozira k nebu: kar je bilo od nebes in vremena odvisno, je bilo letos doseženo prav vse, da smo imeli v splošnem prav dobro in obilno letino, kar velja še posebno za zadnje pridelke, ki jih prav sedaj spravljamo s polja.

Vseučiliška organizacija v Ljubljani

Zaupnik obvešča slušatelje ljubljanske univerze, ki so izpolnili prošnje za vpis v Vseučiliško organizacijo naj dvignejo tekmo meseca oktobra v tajništvu organizacije izkaznice, kajti v nasprotnem primeru se bo smatralo, da so prenehali biti člani in bodo s tem tudi izgubili vse pravice, ki jih imajo člani te organizacije.

književnosti. To so podobe najstarejših predstavnikov češkega naroda, narisane s pesniškim pesom.

Češke evetiške legende niso zgodovinski življenjski, marveč neke vrste duhovni in zgodovinski romani z zgodovinskim jedrom. Značilno pa je, da je najstarejša slovanska legenda o sv. Vavlacu napisana v prozorno preprostem slogu in se s tem zelo približuje značaju zgodovinskega življenjepisa, zgodovinskega dokumenta. Njena književna vrednost je v dramatični razgibanosti pod dojmom groznega dogodka (mučeniške smrti) z izrazom neposrednih čustev očitvidna. Urednik knjige bi moral dodati, da podobno velja tudi o staroslovanskih življenjskih sv. Cirila in Metoda; a očitno je, da najnovejših izsledkov o tem predmetu še ni mogel proučiti.

Urednik močno naglašja, da so začetki češkega književnega in sploh kulturnega življenja v višjem pomenu te besede zvezani z delovanjem sv. Cirila in Metoda. Ciril je genialno izoblikoval slovanski književni jezik in ga dvignil na oltar. Nov in čudovit pojav je, da se je v tem jeziku začela ustvarjati samostojna književnost in da je bil ustvarjen nov evropski kulturni jezik. O visoki razvitosti in dovršenosti tega jezika pričajo najstarejši staroslov. spisi, zlasti življenjski sv. Cirila in Metoda.

Stare češke legende iz 10. stoletja še ne poudarjajo narodne pomenljivosti svetih junakov. Na meji 11. in 12. stoletja pa se v njih že oglašja domovinska zavest. Latinska legenda predstavlja sv. Vavla kot velikega zavetnika češkega naroda pred božjim prestolom. Tu bi bilo treba omeniti,

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

Povest o insulinu

Jožef Löbel

Pa še tisto mlado dekletce seveda, ki ji je takrat s treščo ob roko prvič vzbignil insulin; prvič, sploh prvič! Dvanajstletna punčka, ki so jo takrat pripeljali, je bila v tako elabi koži, da je »doc« čutil dolžnost, pripraviti obupane starše na neizogibni konec ali jih vsaj opozoriti, da se o komaj odkritem insulinu seveda ne da reči, da bo bolnikom življenje podaljšal, še manj pa, da kako dolgo. Na današnjem obisku ji je moral — zdaj že dvaindvajsetletni visokoškoli — energično zabiti, naj vendar z večjo vneto telovadi, ker se le preveč redi.

Nepretrgana veriga jih je bila danes, stari in mladi, hudo bolni in lažji bolniki, in ko so čez mnogo napornih ur srečno sli vsi mimo njega, je imel skorajda tak občutek, kakor bi ga ugnil imeti trgovca, če bi nenadoma oživele številke v stolpcih njegovih knjig in bi korakale mimo njega, da bi jih ne prezrl v bilanci. Kakor pri paradi so defilirali ta njegov poslednji clevelandski delovni dan, kakor paradna četa vsega njegovega življenjskega dela. Ko se je na koncu izrpan zleknil v naslanjač za pisalnikom, mu je bilo, kakor, da bi bil šel mimo njega kos zgodovine, zgodovine njegovega življenja in hkratu zgodovine človeškega rodu.

Štirideset let, več ko celo človeško življenje, je minilo, odkar je smel takrat v Strasbourgu kot mlečnozobi študent biti priča, ko so polagali temeljni kamen teorije, ki sloni zdaj na njej njegova strokovna znanost. Dvajset let je že skoraj minilo, odkar je poslušal učenjake na kongresu v Wiesbadnu, odkar je teorija prvič shodila v prakso. In od onih dob, ko je bil storjen poslednji korak, vnečenje odkritja z izdelovanjem insulina — ali ni mar že spet celo desetletje v kraju?

Štirideset let! Skoraj pol stoletja! Kakor niso šla leta brez sledu mimo znanosti, tako tudi niso šla mimo njega, mimo doktorja Charlesa Wellerja! Sicer njegovo lice še ni kazalo gub, bilo je še zmerom deško, rdeče in okroglo, sicer je imel še vse lase in mu je stala kečka še zmerom pokonci — toda kečka je bila že snežnobela in možak je časih že pošteno utrjen.

Zlasti v hudih dneh, kakršni je bil današnji! Takšnega je kar čutil v postaranih kosteh, tega in premnogo pred njim, in »doc« ni sedel brez vzroka nekoliko izrpan v globokem naslanjaču za pisalnikom.

Preko mize se je bil zazrl v velikaneko trgovsko hišo nasproti.

Stiri, pet nadstropij je bila visoka, ko se je bil tu naselil, toda vsako leto je pognala novo nadstropje in med dviganjem se je blestel na njej ogromen napis, ponosen in skromen hkratu: »We are growing!« »Mi rastemo!« In današnji dan je zrasla ta hiša v najvišjo donebnico v Clevelandu, doktor Weller je postal eden izmed največjih zdravnikov tega ogromnega mesta; znanost pa je posajala nadstropje na nadstropje, dokler ni potepala ene izmed najstrašnejših bolezni.

We are growing! Da, da, zrasli smo!

Režko je zabrnel telefon.

»Karlichen«, je dejala njegova žena — »Karlichen« je bila edina nemška beseda, ki sta jo zakonca še rabila v svoji materinščini — »povej mi no, katere knjige naj dam v kovčeg?«

»Kar pusti, ljubica, sam jih bom poiskal,« je odgovoril Karlichen, »saj se vrnem kmalu domov. Z ordinacijo sem srečno pri kraju, zdaj samo še premišljam, kaj bi počel s kupom cvetja, ki eo mi ga nanosili.«

Ko sta sedela drugo jutro v vlaknu, v lepem Pullmanovem vozu, ki naj ju popelje do ladje, se je prijel mrs. Wellerjeva tako tesno k svojemumužu, kakor da bi ne bila že štirideset let poročna z njim.

»Reci, Karlichen, ali se kaj veseliš Evrope?« je vprašala. »Najine stare lepe Evrope in tolikih svojih prijateljev?«

Doktor ni precej odgovoril.

»Veš, da ee veselim,« je nazadnje dejal. »Iz vsega srca se veselim Francoske, Italije in Nemčije, toda samo s pol srca se lahko veselim srečanja z neštetimi možmi, ki so s tolikšno vneto vrtali v problem insulina in eo tako klavno obstali sredi poti. Hudo mi je, če pomislim, kako pičila je bila Lepinova, Hedonova, Watermanova in Battistinijeva žetev, a kako velik njihov trud! In de Meyer, ki je že leta 1910. skoval ime insulin, ki je torej otroka krstil, še preden se je rodil! In Murrin in Scott, ki sta bila odkritju že tako blizu, ali ee nista mar samima sebi zdela ko človeka, ki se preudarno vzpenjata s stopnice na stopnico, pa ju je prehitel urnejši, ki je preskočil vse stopnice hkratu? Zlasti pa še moj stari prijatelj Zuelzer! Kako ga je le zadelo? Prav v tistem trenutku, ko je iztegnil roko, da bi sam utrgal, je moral gledati, kako mu je tuj roka izrvala cvetko pred nosom...«

»Res, hudo ga je morala zadeti,« je vzdihnil gospa; njen vzdih je pa veljal menda manj nemškemu učenjaku kakor njej sami, ko je pa že tolikokrat morala o tem govoriti. Toda bila je potrpežljiva ko zmerom in je dejala tudi zdaj, kar je že z navado zmerom rekla, kadar je pogovor nanesel na to žalostno poglavje: »Toda Bantling je vendar vse njegove zasluge priznal.« (Dalje.)

KULTURNI OBZORNİK

Ob svitu krščanstva

To je naslov krasne češke knjige: Na svitu krščanstva. Izdal in zložil jo je Evropski literarni klub — ELK — v Pragi 1942. Izšla je pred enim mesecem.

Knjiga je za sedanje razmere kar razkošno opremljena. Le rjavkasti ovitek je preveč podoben ovojnomu papirju za zavijanje vsakdanjih potrebstin. S priloženimi 12 slikami na umetniškem papirju obsega knjiga nad tri sto strani velike osmerke. Uredil jo je Vavlac Chaloupecký prej univerzitetni profesor češke in slovanske zgodovine v Bratislavi, zdaj v Pragi; napisal ji je obširen uvod (12 strani) in znanstvene opombe k večini člankov. Drugi glavni sotrudnik je J. Vašica, profesor staroslovanskega jezika na praški teološki fakulteti, znan kot bogoslovno izobražen jezikoslovec in takočuten poznavalec lepe književnosti zlasti češkega pesništva baročne dobe. V tem zborniku je objavil znanstveno natančne in oblikovno dovršene prevode staroslovanskih književnih spomenikov z znanstvenimi uvodi in opombami, skupno nad sto strani, kar pomeni znatno relativno večino. Njegovi prispevki dajejo glavno znanstveno vrednost knjigi. Ze njegovi strokovnjaški prevodi imajo znanstveno vrednost, še bolj pa uvodi in opombe. Ostali trije sotrudniki (Ludvikovský, Ryba, Stiebitz) sodelujejo le kot književno spretni prevajalci latinskih spomenikov od 9. do 11. stoletja.

Namen in pomen knjige označuje urednikov uvodni članek (predgovor) in priporočilo na notranjem robu ovitka, krajše pa podnaslov: Iz našega književnega ustvarjanja romanske dobe od 9.

da ee ta zavest v staroslovanskih spomenikih oglašja že v 9. in 10. stoletju. Pravilno pa je poudarjeno, da je staroslovanska književnost na čeških tleh v 10. in 11. stoletju doživela nov razmah, vzporedno z latinsko prosveto izobrazevala češki narod in ga dvignila na takšno višino, da po pesniški lepoti in dovršenosti tedanje književnosti za stoletja prekaša druge narode.

Naslov knjige in s toplim čustvom prežeti uvod glavno opozarja na velike domovinske vrednote književnih spomenikov iz jutranje zarje češkega naroda. Profesor Chaloupecký v prejšnjih epilih ni tako poudarjal važnosti verske ideje, marveč ee je nagibal celo na nasprotno stran. V predgovoru nastopa kot apologet teh vrednot in odločno brani veliko kulturno in narodno vrednost književnih spomenikov iz krščanskega jutra.

Jedro krasne knjige so vzorni prevodi staroslovanskih književnih spomenikov z uvodi in opombami profesorja Vašica. Večkrat poudarja, da je pri prevodu in v znanstvenih opombah obilno uporabil svoje latinsko delo o staroslovanskih žitih sv. Cirila in Metoda (izšlo v Olomucu 1941). Kot strokovnjak je napravil še korak naprej in pojasnil velike težave. Škoda pa je, da ni mogel uporabiti najnovejših N. van Wijkovih razprav. N. van Wijk je namreč eden največjih elavistov starejšega rodu s širokim obzorjem in trezno sodbo. Predvsem je največji dosežanj poznavelec zgodovine starosl. jezika in književnosti, obenem pa dobro pozna tudi našo zgodovino 9. stoletja in največji slovensko znanstveno književnost o tem predmetu. Na visku svoje znanstvene moči je l. 1941 objavil dve razpravi o starosti in čudovito lepi književni

Slika Kraljice miru pri uršulinkah v Ljubljani

Ljubljana, 19. oktobra.

Na god sv. Uršule obhaja uršulinska cerkev celodnevno čiščenje sv. R. T. Ves teden pa se prav tam vrši devetdnevna kraljica miru, katere slika se časti v stranskem oltarju. Njena kratka zgodovina je sledeča: L. 1738 je poslal oče dveh redovnic s. Luitgarde in Hedvike, ki sta bili doma na Bavarskem, posnetek Marijine slike iz Dorffena. Redovnice in svetni ljudje so prijazno sliko takoj vzljubili in jo začeli častiti na stranskem oltarju levo od kora. Dali so ji ime Regina pacis — Kraljica miru. Dobili so dovoljenje, da so bile pri Marijinem oltarju vsako soboto in pred vsakim Marijinim praznikom litanije z blagoslovom. Vsek udeležence je prejel 40 dni odpustka. Ustanovili so tudi l. 1747 posebno bratovščino Kraljice miru, katere člani naj gojijo mir z Bogom, sami s seboj in z bližnjim. Glavni bratovski praznik je bila nedelja pred Marijinim vnebovstajem, ki so ga zelo slovesno obhajali. Ohranjenih je več zaobljubljenih slik, ki nam kažejo razne ozdravljenice na priprošnjo Kraljice miru. Kraljico miru so zlasti častili duhovniki, ki so opravili na njenem oltarju letno več tisoč sv. maš, novomasniki pa so radi tu darovali svojo novo mašo. Posnemajmo svoje prednike tudi mi in obnovimo čiščenje Kraljice miru, da nam izprosi pri svojem Sinu mir z Bogom, s samim seboj in z bližnjim.

Dr. J. E. Krek in zadružništvo

»Moje delo je knjiga ljubezni — odprti jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin. Dal sem ti, kar sem imel; če je bilo veliko ali malo — Bog je delil, Bog razsodi. Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje — kaj bi ti še dal?«

(Ivan Cankar: Bela krizantema.)

Minilo je 25 let, odkar je prenehalo biti srce največjemu Slovencu in prvemu zadružniku dr. J. E. Kreku. Prav je, da se ob tej priliki spomnimo njegovega plodnega dela, zakaj slovenski narod se ima v največji meri zahvaliti za svoj velik napredek na gospodarskem in političnem področju ob prelomu stoletja prav našemu dr. J. E. Kreku.

Dr. J. E. Krek je bil rojen 27. decembra 1865 pri Sv. Gregorju nad Sodražico, kjer je bil njegov oče učitelj. Pozneje so se Krekovi preselili v Selca nad Škofjo Loko. Gimnazijo je končal v Ljubljani, nato je šel v bogoslovje, potem pa je nadaljeval svoje študije na Dunaju, kjer je napravil doktorat. Leta 1895 je postal profesor v ljubljanskem gimnaziju. Bil je državni in deželni poslanec, predsednik Gospodarske in Zadružne zveze v Ljubljani. Med prvo svetovno vojno je kot predsednik Gospodarske zveze neumorno delal za prehrano našega ljudstva.

Ni moj namen razpisati se o dr. Kreku kot človeku, ki je povsod, v vseh odtintih slovenskega življenja, v svoji dobi bistveno sodeloval in največkrat delo sam vodil. Zato ne bom pisal o dr. Kreku in njegovem delu na literarnem polju, ki je tudi zelo bogato. Prav tako ne bom pisal o njegovem delu na prostnem polju, o katerem bi se dalo napisati zelo mnogo. Tudi ne bom pisal o njegovem sodelovanju pri uveljavljanju pravic delavcev, za katere se je tako očetovski potegoval. Njegove besede: »Predstavljati si moramo, da ne delimo delavcem milosti, ampak pravice, dovolj jasno pričajo, kako je gledal naš učitelj na delavsko vprašanje. Dalje bi bilo mogoče obširno pisati o dr. Krekovem delu med dijaštvo in inteligenco eploh, o njegovem vzgojnem delu, posebno pa o dr. Krekovem političnem delu, kjer je delal vztrajno, premišljeno, kar moramo prav vsi jasno spoznati iz rezultatov, ki jih je dosegel. Bil je prvi slovenski genij, ki nas je popeljal iz ana v sončno, svežo jutro novega življenja, le žal, da ga ni dočkal tudi sam. Bog ga je poklical prej k sebi, kakor bi hotel pokazati: vidite vse svoje življenje je delal za narod, za vse vas, le zase ne. Ta rečnica je še bolj dokrepljena z dejstvom, da je dr. Krek umrl brez premoženja. Ni doživel tistih dni, za katere je trdno vedel, da zanesljivo pridejo, ampak se je preselil v večnost tik pred njihovim nastopom. Tudi ta poteza je značilna za vse njegovo življenje in njegovo delo.

Moj namen je danes seznaniti številne bralce »Slovenca« z dr. Krekovim zadružnim delom. Mnogo je že o njem in njegovem zadružnem delovanju napisanega pri nas in pri Hrvatih, saj je bil on ideolog našega in hrvaškega zadružništva.

Pri reševanju kmetijske in delavskega vprašanja ter socialnih problemov eploh, je začel dr. Krek kazati na zadružništvo, v okviru katerega bi se dalo napraviti mnogo koristnega. Potem, ko je

izdal knjigo »Črne bukve« o črni stanici, v kateri je opisal ekonomsko in socialno stanje našega kmeta, je napisal še »Socialne pomoci« in »Socializem« — epohalno delo o socialnem vprašanju v slovenskem jeziku. S temi svojimi spisi je širil poznavanje socialnega vprašanja in pri njega rešitvi vedno in vedno opozarjal na zadružništvo. Toda dr. Krek ni bil samo teoretik, marveč tudi praktik — organizator. Zadružna načela: V skupnosti je moč; Vsi za enega, eden za vse, je realiziral in njegov nastop je pomenjal inkarnacijo zadružne misli. Zadružništvo, ki je bilo dalj časa v glavnem posejilništvu, je začelo postajati polagoma gospodarska oblika konzumentov in producentov.

Leta 1895 se je po dr. Krekovi iniciativi ustanovilo v Ljubljani društvo z imenom Gospodarska zveza. Naloga društva je bila širiti zadružništvo po vseh slovenskih pokrajinah, in sicer ne samo kreditne, ampak tudi nedejane (nabavne in prodajne, mlekarne, živorejske, strojne, vinarske, stavbne, obrtne itd.) zadruge. Leta 1900 se je društvo Gospodarska zveza reorganiziralo v drugo z istim imenom. Že leta 1902 je prevzel dr. Krek mesto predsednika in je kot tak vodil vse naše zadružno delo — najprej v okviru Gospodarske zveze, pozneje v okviru Zadružne in Gospodarske zveze — vse do svoje prerane smrti.

Gospodarska zveza si je stavila širok delokrog: izvrševala je revizije, posredovala je denarno izmenjavo, uvedla je blagovni promet, in sicer tako, da je izvrševala za svoje zadruge in zadružnike skupni nakup in skupno prodajo. Tako je organizirano zadružništvo izključevalo nepotrebno posredništvo in prihranilo našemu malemu človeku — bodisi kot konzumentu, bodisi kot producentu — ogromne zneske, ki bi sicer smuknili v nikdar napolnjljive žepke najrazličnejših prekupčevalcev. S svojim nastopom na trgu je organizirano blagovno zadružništvo reguliralo cene in onemogočalo pri-

V današnjih dneh je treba paziti na porabo vsakega polena in vsake grude premoga. Mnogokrat pa bi bila poraba kuriva mnogo manjša, če bi gospodinja pregledala svoj štedilnik in ugotovila, če je pravilno zidan ter bi odstranila pomanjkljivosti.

Štedilnik naj bo tako zgrajen, da je ves prostor dobro izrabljen za kuho. Če je mrežica za nalaganje kuriva prevelika, ostane običajno pri kuhi del mrežice nepokrit, kar ni pokrta popolnoma s kurivom. Skozi to odprtino uhajajo velike množine zraka, ki hlade kurilno ploščo in odvajajo precejšnjo množino toplote neizrabljene v dimnik. Če pa preveliko kurilščo pri majhnem štedilniku stalno pokrivamo s kurivom, porabimo po nepotrebnem preveč kuriva.

Štedilnik ima lahko tudi to napako, da je njegovo kurilščo prenizko. Mrežica je tedaj preveč oddaljena od kurilne plošče in se zato pri gorenju topli plini na svoji poti močno ohladi, preden pridejo do plošče. Za segrevanje plošče porabimo pri takem štedilniku mnogo več kuriva, kot bi bilo potrebno pri pravilno zidanem štedilniku.

Razdalja med mrežico in kurilno ploščo naj

predstavlja slovenske otroke, kakor se igrajo okrog domačega vrta in prilivajo nežnim cvetkam, ki rastejo v njem. To je zabava in rast dobrih čednosti, lepote in srčne dobrote, kar vse nudi v izobilni meri ta Vrtec, list za najmlajše otroke, katerim je v uvodni pesmici tako lepo razodel pesnik Samec skrivnost življenja:

Otroci moji, vi skrivnostna greda... življenje naše ni učena veda, ki nam na zemlji tej že raj obeta! Življenje je skrivnost srca presveta, čeprav morda se tega ne zaveda.

Zdravko Ocvirk je prispeval pesmico »Naš dom«, ki se konča:

Lep, prijazen naš je dom, rad, prav rad imam ga, tudi če bogat kdaj bom, nikdar ne prodam ga.

Druge pesmice so še: Janka Samca Jesen prihaja... Radislava Rudana Lov, in V. Winklerja Veliki vlak. Uvodno, celoletno povest za mladino pa piše učitelj Venceslav Winkler Sedem Bernardovih, kjer z nazorno besedo in krepkim realizmom slika socialno bedo na vasi, ko ostane bajtar Tomaž sam s sedmimi sinovi, pa se še vdaja pijaci, da bo gorja več. Povest je ilustriral Henrik Smrekar. Ksaver Meško je napisal črtilico Tihotapec, vtis iz mladosti, v kakšno nesrečno smrt lahko spravi človeka tihotapec. Jan. Langerholc, stari prijatelj naših otrok, riše novi original iz svojega rojstnega kraja in ga krsti Oramani; ta pripoveduje povest, kako so mladi junaki šli v černoško brezno in videli v lastni senci hudice. Znana pisateljica pravljice Sonja Severjeva je napisala novo pravljico iz cvetličnega življenja, ki jo je ilustrirala Marija Vogelnikova. Mirko Kunčič pa je osvežil zgodbo iz časa, ko so uvažali v Evropi krompir. Krompir in krompirjevci. Janezkove do-

vatni trgovini svojevoljne previoke zaslužke. Tako je bil storjen v našem zadružništvu važen korak naprej.

Zveza je obračala vedno veliko pozornost tudi zadružni propagandi. V ta namen je začela izdajati svoje lastno glasilo »Narodni gospodar«. Prirejala je tudi razne poučne tečaje in predavanja z namenom, da se med ljudstvom poglobi misel za zadružništvo. Dalje je Zveza ustanovila lastno zadružno tiskarno, kjer so dobivale članice vse potrebne poslovne knjige in druge tiskovine. Tako se je pripomoglo k temu, da je postalo poslovanje pri veljavnih zadrukah enotno.

Dr. Krek se je trudil, da se zadružna organizacija izpopolni in okrepi tudi na znotraj. Zato je Gospodarska zveza vpeljala revizije takoj po svoji ustanovitvi, še pred izdajo revizijskega zakona. Dalje je Zveza prirejala knjigovodstvene, poučne, zadružne tečaje in okrožne sestanke. Dr. Krekova zasluga je, da se je v Ljubljani osonovila zadružna šola, ki je bila prva v bivši avstro-ogreški monarhiji in za daržadsko druga v vsej Evropi. Po njegovi iniciativi se je vršil tudi leta 1913. v Ljubljani zadružni kongres.

Dr. Krek je tudi ustanovitelj Prvega delavskega konzumnega društva v Ljubljani, tega največjega konzuma v Sloveniji. Dalje je ustanovil zadruge za gradnjo delavskih hiš v Ljubljani, ki je zgradila, večinoma v Rožni dolini, preko sto delavskih in nameštenskih hiš.

Od produktivnih zadrug naj omenimo Mizarstvo zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano, ki je bila dosegla izredne uspehe, dalje Zeblijsko zadruge v Kropi itd. Dr. Krek je zelo jasno videl, da je zadružništvo hčerka potrebe. Da je bilo res tako, dokazuje tudi dejstvo, da se je število zadrug na Slovenskem že v Krekovi dobi naravnost razbohotilo. N. pr. leta 1912 je bilo v Sloveniji 952 zadrug. Najbolje je bilo organizirano kreditno zadružništvo, kar je pomenilo rešitev naših ljudi od raznarodovanja in je izrgalo našega kmeta, delavca in obrtnika iz rok tujega in domačega oduhila. Tudi blagovno zadružništvo je bilo v lepem razvoju, da pa ni doseglo onih uspehov, katere si je dr. Krek želel, je vzrok v tem, da ni bilo dovolj uspešnih zadružnih delavcev, ki bi bili nujno potrebni. Na tem boleha naše blagovno zadružništvo še dandanes, medtem ko je imelo in ima kreditno zadružništvo v naši duhovščini sposobne in pošteno zadružne sodelavce. Kreditno zadružništvo je dalo leta 1912 preko 46 milijonov kron posojila, a promet blagovnih zadrug je bil ca. 80 milijonov kron. Te številke povedo dovolj jasno, kako velike uspehe je dosegalo naše zadružništvo po zaslugi dr. Kreka.

Dejstvo je, da je dr. Krek s svojo zadružno organizacijo postal največji narodno-gospodarski preporoditelj slovenskega naroda. Ne smemo namreč pozabiti, da že vseh 25 let po njegovi prerani smrti črpamo iz njegove ogromne zapuščine. Očitamo si lahko samo to, da te zapuščine nismo tako negovali in izpopolnjevali kot bi bilo potrebno. Pa o tem, kaj smo po smrti očeta našega zadružništva storili, kaj bi bili še lahko storili in kakšne naloge nas čakajo v bodočnosti, morda ob drugi priliki.

Dr. J. E. Krek je bil neumorno zadružni delavec. Imel je nešteto predavanj, organiziral mnogo tečajev, odnosedo dal zanje pobudo, pisal je članke in brošure, izdal je knjige in urejeval časopise. Pri vsem delu pa mu je bila zadružna misel, sloneča na principu samopomoči — ideja vodilja.

Dr. J. E. Krek nam je postavil trdne temelje, na katerih smo Slovenci gradili svojo gospodarsko moč. Zato je prav, da se tega našega velikana spominjamo ob 25 letnici njegove smrti in da študiramo ideje, katere nam je zapustil, zakaj tako velik genij kot je bil naš doktor J. E. Krek, nam je dal smernice za naše delo v bodočnosti za dolgo dobo.

V vsako hišo »Slovenca«!

V štedilniku lahko varčujemo s kurivom

bo pri manjših štedilnikih 14—16 cm, pri večjih 16—18 in pri velikih štedilnikih 20—22 cm.

Štedilnik ima lahko tudi napačne izmere v grlu, da je mostiček prenizek in grlo preširoko. Pomanjkljivosti oz. izgube so enake kot prej opisane. Pri velikih štedilnikih je pravilna višina grla 6—7 cm, pri majhnih pa 5—6 cm.

Preveliko razdaljo med mrežico in kurilno ploščo je možno premostiti s tem, da se mrežica vzdigne ali pa se položi v odprtino plošče poseben pločevinasti lonec, ki pa sam odvzema večino toplote, ostali del plošče pa potem ne dobi toliko toplote.

Obneslo so se posebne varčevalne plošče, ki so v bistvu železne okrogle plošče, ki imajo na spodnji strani posebne izbočene obroče in vijugaste zavoje ter se položijo v odprtino plošče namesto enostavnih obrobov. Ker imajo te plošče povečano spodnjo površino, se v njih nabere več toplote in se zato lonec, ki je postavljen na tako ploščo, prej segreje. Poskusi so pokazali, da zavre tri litre vode na varčevalni plošči v 18 minutah, dočim je sicer potrebno 25 minut.

Če imajo štedilnikova plošča, pečica ali dim-

mače naloge vsebujejo razne šolarske zgodbe. Naša pošta pa vzdržuje zvezo med urednikom in mladino. Zanke in nastave za odprte glave pa vsebujejo zagonetke in rebus, s katerimi si mladina vedri glavo.

Vrtec izhaja mesečno in je letna naročnina 20 lir. Urejuje ga Fr. Ločniškar.

Vsem našim mladim učencem ne moremo dati na pot v solo prijetnejšega čtiva, kakor je Vrtec. Zato ga naročite že sedaj ob začetku leta.

»Firma« na Rokodelskem odru

Občinstvo, skoraj polna dvorana ga je bilo, je začudeno pogledalo in prisluhnilo. Pred njim je brzel vlak iz Poznanja proti Lvovu. V kupeju drugega razreda sta se peljali gledališka igralka Helena Otoka in njena garderoberka Marta Jedrejowska. O gostovanju v Poznanju sta govorili, o gledališkem življenju in njegovih uspehih in neuspehih. Marta si meče karte in jih vrže tudi Heleni. Nekaka ljubezen je na obzoru... V Gnezdu vstopi veletrgovec Brandt, lastnik tvrde »Brandt in sin«. Okoren je, v večni zadregi, pa le pride v pogovor z Otko. Izkáže se, da je navdušen znanjaj, saj je obiskal devet predstav izmed njenih dvajstih... Od osemnajstega leta živi po očetovi smrti samo trgovini in nima časa ne za branje in ne za potovanje, niti za ljubezen ne. Za gledališče je pa navdušen... V Lvov se vrača slučajno iz Przemisla, kjer je imel poslovni opravke. Beseda nanese tudi na slavno igralko Ladzinsko, v katero se je bil zaljubil fabrikant in ob neki predstavi pokupil vse vstopnice, da je igrala samo njemu... In govorita potem o gledališču in igralcih, kako je bilo v preteklosti in kako je sedaj, preideta k poslovnemu delu in nazadnje še k zunanostim. Otoka meni, da bi iz Brandta napravila uglasjenega moža, in vse kaže, da so se niti dobro zapletle, ko se ustavi vlak v Lvovu.

V drugem dejanju so gledalci videli Brandta

Gospodarsstvo

Važno opozorilo lesnim interesentom

Navzlic že ponovno objavljenim opozorilom glede rednih mesečnih prijav prometa in zalog gradbenega lesa, katere morajo predložiti do 5. vsakega meseca Zdrženju industrijcev in obrtnikov za Ljubljansko pokrajino, mnogo obveznikov tudi ta mesec ni vložilo predpisanih prijav.

Priizadete v lastnem interesu pozivljamo, da nemudoma vložijo prijavo, ker se jim bo sicer poleg denarne kazni tudi zaplenilo neprijavljeno blago.

Prijave se morajo vložiti tudi v primeru, ako ni nobene spremembe v zalogi in tudi tedaj, ako obveznik za vlaganje mesečnih prijav nima nobene zaloge. V slednjem primeru se mora vložiti prijava s pripombo »negativno«.

V primeru, da ni mogoče vložiti prijav po pošti, naj jih interesi pošljejo potom občin.

Pokrajinska zveza delodajalcev za Ljubljansko pokrajino.

Obisk nemških trgovcev z živili v Italiji. Te dni se mudi v Italiji delegacija nemških detaistov z živili, ki je iskala vsa važnejša središča v Italiji in se porazgovorila z zastopniki italijanske nadrobne trgovine z živili glede nadaljnega sodelovanja.

Nova delniška družba v Triesteju. V Triesteju je bila osnovana z glavnico 150.000 lir družba za nacionalne predmete P. A. N. Upravitelj družbe je rag. Giov. Bianchi.

Oliveti v Španiji. Znana italijanska tvornica pisalnih strojev Olivetti ima svojo špansko podružnico, v kateri bo zaposlovala z izdelovanjem pisalnih strojev okoli 500 delavcev, tako da bo letno napravila okoli 5.000 strojev, kar pa se bo v kratkem tudi podvojilo.

Novo veliko notranje posojilo v Franciji. Pariški borzni krogi pričakujejo, da bo v kratkem emitirano posojilo v znesku 6 milijard, ki naj bi služilo za popravilo vojne škode. Ob tej emisiji ne bo nobene konverzije prejšnjih posojil. Izdano bo to posojilo po istih pogojih, kot je bilo izdano meseca februarja letos posojilo 5 milijard frankov, ki ga je najel Credit National.

Bolgarsko notranje posojilo. Prvotno je bila za novo bolgarsko notranje posojilo določena vsota 2 milijard levov, zadnje čase pa je bila ta vsota zvisana na 3,5 milijarde levov. Vse posojilo je bilo podpisano. Poleg tega je bilo od marca 1942 dalje plasiranih za 1,73 milijarde levov blagajniških zapiskov.

Načrt za prekop Oslo-Stockholm je izdelan na Norveškem. To je veliko delo, ki bo zahtevalo mnogo let za izvedbo.

Tarifno zvišanje pri srbskih železnicah. Srbske železnice so s 15. oktobrom izvedle zvišanje tarif za približno eno tretjino, pri nekaterih predmetih, kot n. pr. žito, moka, premog, rude itd. pa znaša zvišanje samo 10 %. Popolnoma neizpremenjene so ostale tarife za prevoz drv.

Proslul razbojnik ujet

Stična, 19. oktobra.

Te dni je vaška straža iz okolice Stične presenetila in ujela proslulega partizanskega razbojnika Avgusta Erjavca s Potoka pri Muljavi. Erjavce je slovel po vsej okolici kot eden najbolj nevarnih kriminalnih tipov. Ko so ga fantje ujeli, je imel pri sebi nekaj bomb, revolver ter imenik ljudi iz stiške okolice, ki bi jih bilo treba pobiti. Namera se mu ni posrečila: bil je sam ujet skupaj s svojim bratom ter zdaj čaka sodbe za svoje zločine.

nične cevi odprtine, nastane toplotna izguba, ker se poveča zračni tok, s čemer se izgorevanje poslabša in se topli plini hitro ohladi. Sajast štedilnik in s sajami napolnjene dimnišne cevi tudi povzročijo izgubo toplote, kar dobro vedo gospodinjke, ker je po ometanju štedilnik vedno hitreje segret.

Gospodinja naj pri kuhanju tudi pravilno uravnava dovod zraka. Preprosto sredstvo, s katerim spoznamo, če štedilnik premočno vleče, je plamenček sveče, ki ga prižgemo pri vratah za pečico. Če plamenček ugasne, odnaša zrak s seboj veliko toplote neizrabljene v dimnik, ker je izgorevanje premočno. Če se plamenček komaj zadržava upogne, je zračni tok preslab in ga je treba uravnati z odpiranjem dušilne zaklopke in vratic pri odprtini za pečico.

Najboljše se izrabi toplota pri kurjavi, če je štedilnik tako zidan, da obkrožijo zgoreli plini na svoji poti pečico in kotliče za vodo. Pri štedilniku se izrabi za kuho le 20, približno 15 odstotkov toplote pa se porabi za vlek v dimniku, ostalih 60—65 odstotkov toplote pa izžareva v kuhinjski prostor ter ga ogreva.

v pisarni njegove firme, kjer ima glavno besedo stari originalni knjigovodja Hylczek, kateremu ne gre v glavo šefova nesmiselna zapravljenost na račun lepe igralke, o čemer govori že vse mesto in njegovi uslužbenci. Pa se Brandt postavi. No, celo knjigovodja popusti in se ravna po želji lepe igralke, ko pride v obisk in izdava zvezo s pokupljenimi vstopnicami za reklamo tvrdisi... Šefu celo čestita, ko mu zaupa, da se poroči...

Tretje dejanje se odigrava v buduarju za kulisami. Pavza pred zadnjim dejanjem. Helena in Marta govorita o publiku, ki je napolnila gledališče, o venci in šopkih, med katerimi je tudi knjigovodje in še oni firme, nakar pride Brandt čestitat in še, da bi izgovoril svojo odločilno besedo, ki mu pa ne more iz ust. Vedno ga tudi kdo zmoti: Marta ali reporter in nazadnje še brzojavka iz Varšave za Heleno, da bi igrala lady Macbeth. Igralka navdušena, njen sen se uresniči... Brandt potr, zvonec se v tretje oglasi, Helena na oder. Pride še knjigovodja, da bi čestital, a Helena ni več, šef pa je spet samo poslovni človek...

To lepo poljsko veseloigro Marjana Hemarja, katero smo pred leti videli v drami, nam je v nedeljo osvežil Rokodelski oder v posrečeni režiji. C. Koroska, ki je nastopil to pot le v epizodni vlogi uslužbenca Wacka. Vse teže igre so nosili Vrešnikova kot Helena, Zupančičeva kot Marta, Zvonimirov Brandt in Accettov Hylczek. O vseh teh moremo reči, da so pokazali izredno vzvičje v svoje vlogo in zaslužijo posebno pohvalo, zlasti še knjigovodja. Tudi drugi igralci: Janež, Kržišnik, Volovšek in Aleš so v svojih vlogah tekmovali z nosilci dejanja, ne meneč se za časopise in tucat kritikov. Tako je rokodelska odrska družina spet prav lepo pokazala svoje zmognosti in utrdila svoj sloves. Pohvaliti moramo tudi okusno scenerijo, katero so pripravili rokodelci sami ter z njo omogočili nepričakovani uspeh svojih tovarišev igralcev.

Vrtec, 73, 1—2

Ob začetku šolskega leta na naših ljudskih šolah je prišel na svetlo tudi novi »Vrtec«, kakor že prihaja 72 let kot najboljši in najzvestejši spremljevalec naših otrok v šolo. Prišel je v novi prikopni obliki z živahno naslovno podobo, ki

Dolne novice

Koledar

Torek, 20. oktobra: Janez Kentski, spoznavalec; Savla, devica in mučenica; Felician, mučenec; Irena, devica in mučenica; Sindulf, spozn. Sreda, 21. oktobra: Uršula, devica in mučenica; Hilarijon, opat; Colinjia, sveta žena; Asterij, mučenec; Jakob, škof.

GOSPODJE POZOR! Klobučarna „PAJK“ strokov. obisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra c. 88

Po sončnih dnevih dež. Od sobote do ponedeljka se je vrstila v zračnih plasteh prava vremenska revolucija. V soboto silna megla, ki je ves dan tlačila mesto in okolico. Niti žarek jesenskega sonca ni mogel predreti te sobotne meglenne plasti. Zato je bilo v soboto tudi precej hladno ter se je dnevna maksimalna temperatura dvignila napram jutranji le za par stopinj, tako, da je bil dosežen maksimum +8,9°C, ko je bil v petek še +17,2°C. Pa se je v nedeljo zato dnevna temperatura naglo dvignila in je dosegla stanje v senci +17°, na prostem na soncu pa celo +20,5°C. V noči od nedelje na ponedeljek je nastopila huda borba med glavnima vetrovnima strujama, sever in jug sta se začela boriti za oblast. Proti jutru v ponedeljek je nastal silen piš. Okoli 5 zjutraj je malce zaropotalo. Padla so zelo redka zrna sode in tudi še pozneje se je pojavilo kako zrno drobnejše toče. Ze pred 7 pa so začele padati prve kaplje dežja in pozneje dopoldne je nalahno dežilo. Lanj smo dobili na dan sv. Uršule 21. oktobra prvi sneg. V ponedeljek zjutraj smo bili brez megle, bilo je mlačno in jutranji temperaturni minimum je znašal 7,5°, prav toliko kot v nedeljo. Od sobote naprej je začel barometer padati in je v nedeljo dosegel stanje 759,9 mm, v ponedeljek zjutraj pa se je že dvignil na 760 mm. Imeli smo oktobra 17 toplih in sončnih dni in doslej samo 2 deževna.

Huda nesreča v Tomačevem. V Tomačevem se je v soboto popoldne pripetila huda nesreča. Na nekem podu se je igrala mala deklica Apolonia Plevnikova, hčerka kmeta. Med igro je deklica padla s poda ter si pri padcu zlomila obe roki in dobila hude poškodbe po vsem životu. Iz Ljubljane je bil poklican reševalni avto, ki je ponesrečeno deklico prepeljal v bolnišnico.

Brez dražb in prisilnih uprav. Meseca avgusta so bili pri ljubljanskem sodišču podani trije predlogi za uvedbo dražbenega postopanja glede nekaterih nepremičnin, da bi prišli upniki do kritja svojih terjatev v skupnem znesku 170.179 lir in 2485 bivših din. V septembru zemljiška knjiga in zaznamovalna nobenega takega predloga, pač pa več predlogov za ustavitve že dovoljenih dražb različnih nepremičnin v mestu in okolici. Avgusta je bila predlagana tudi prisilna uprava, septembra ni bilo nobenega takega predloga. Predlogi na prisilno upravo so postali zdaj redki, ko so bili gotova leta prav pogosti in so trajale nekatere prisilne uprave po več let, da so prišli upniki nazadnje do kritja svojih terjatev ali pa se je dolžniku posrečilo doseči z upniki primeren sporazum in primerno ugodno poravnavo.

Izbrisani dolgov. Zanimiv je pregled vseh, meseca septembra v zemljiški knjigi izbrisanih dolgov, ki kažejo, da skušajo ljudje, lastniki nepremičnin, svoja posestva ohraniti čim manj obremenjena z raznimi posojili in drugimi dajatvami. V septembru je bilo pri zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča vpisanih 7 predlogov za izbris prej vključenih posojil v skupnem znesku 463.794 lir. Najvišje izbrisano posojilo je znašalo 240.000 in 133.000 lir, najnižje pa 1600 lir. Dalje so bili pri dveh nepremičninah, ležečih v kat. obč. Kapučinso predmestje izbrisani stari dolgov v kronah, ki so skupaj znašali 920.000 kron. Najvišji dolg je dosegel 500.000 kron. Mnogo posojil v bivših dinarjih je bilo septembra izbrisanih. Bilo je podanih 27 predlogov za izbris vključenih posojil v skupnem znesku 3.997.777 bivših din, ko jih je bilo meseca avgusta 26 za izbris 2.522.841 bivših din.

Nad 74 milijonov posojil vključenih. V devetih mesecih letos je bilo v zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča zaznamovanih 617 predlogov za vključbo različnih posojil in hipotečnih kreditov v skupnem znesku 74.862.480 lir. Med temi je 195 predlogov za zaznambo vršnega reda glede kreditov v znesku 51.400.525 lir.

Nabiranci robidovega čaja. Poleg raznih gozdnih sadežev, kakor gob, kostanja in drugih plodov, so se sedaj, tik pred zimo, pričeli nabiranci zanimati ponovno za robidovo listje, ki ga je v naših gozdovih obilo. Lipovo cvetje je namreč drago, čeprav ga je bilo obilo, robidovo listje pa je izvrstno nadomestilo za ruski čaj in z dodatkom nekaj limonovega soka dobi čaj izvrsten okus, ki prav nič ne zaostaja za ruskim čajem. Tudi ljubljanski Golovec je sedaj poln takih nabirancev, ki znosijo iz gozda cele koše takega čaja, ki jim bo pozimi prav dobro prišel. Sedaj, oktobra meseca, je listje robidovih rastlin še ved-

no zeleno in ako ga primerno posušimo, bo ostalo vso zimo. Ni pa vsaka vrsta robidnic dobra za čaj, temveč le one, ki imajo listje s svetlimi žilami. Na to naj nabiranci pazijo.

Gnojnične jame grade. V okolici Ljubljane je opaziti še kar živahno gradbeno gibanje. Zlasti posamezni kmetovalci marljivo grade gnojnične jame, ki imajo povprečno kakih 80 kub. metrov prostornine, torej dovolj za srednje veliko posestvo. Kmetje sedaj lahko prodajo svoje pridelke in pridejo do denarja. Zato ravno prav, da vložijo denar v take naprave, ki bodo ostale trajno, tudi za bodoče rodove. Po navadi delajo to domači ljudje sami, le kakšnega izkušenega zidarja najamejo, da jih vodi pri delu. Tako je v neposredni bližini Ljubljane in v mestu samek, seveda na robu, zrastle že kar lepo število gnojničnih jam.

Ljubljana

Misijska nedelja

Ze v soboto zvečer so vabili zvonovi vernike k molitvi za razširjenje kraljestva božjega na zemlji. Verno ljudstvo se je odzvalo povsod v prav velikem številu ter pristopalo k mizi Gospodovi. Sv. obhajila in molitve je darovalo v prid misijonom, da bi luč evangelija zasijala vsem, ki sedijo v temi in smrtni seneli. Pa tudi cerkvene zbirke za misijske potrebe so bile obilnejše kot navadno, mnogo se je prodalo tudi misijske literature.

Poseben poudarek misijski ideji pa je bila posvetitev novomašnika-misionarja p. Albina Kladnika, ki jo je izvršil prevz. g. škof v škofijski kapeli. Novomašnik-misionar je iz kongregacije misionarjev sinov presv. Srca Jezusovega ter je prvi sad Knobleharjevega misijskega zavoda v Dravljah, kar je še posebno razveseljivo.

Družba za širjenje vere pa je v frančiškanski dvorani priredila misijsko proslavo. Dopoldne in popoldne je bila dvorana polna prijateljev misijske misli. Pester je bil spored lepe misijske prireditve, ki so ga izvedli otroci mladinskega zavetišča iz Zelene jame. Prisrčen je bil uvodni pozdrav dveh Indijancev, ki sta izrekli svoje želje za misijsko nedeljo. Učinkovito je bil izveden Oče naš. Tudi velikega slovenskega misionarja in služabnika božjega Friderika Barage so se spomnili v pesmi in v prizorih »Misijska pogodba«. Dekliški kvartet pa je zapel misijsko naročilo: Dana mi je vsa oblast. Za sklep pa je bila igrila »Indijski sirotek«. Misijsko prireditev je svoj namen, vzgati zanimanje za misijone dosegla, ter opozorila znova na prevažno misijsko delo za uresničitev Kristusove oporoke: Pojdite po vsem svetu in učite vse narode...

1 Ob osmihi smrti dr. Marka Natlačenca bo v torek, 20. t. m. ob 8 sveta maša v cerkvi sv. Jožefa.

1 V počastitev spomina pok. dr. Marka Natlačenca so darovali: Gospa Angela Nedeljkovič 1000 lir za neko revno družino; neimenovani dobrotnik Vincencijevi konferenci pri Sv. Jakobu 1000 lir in Elizabetni konferenci pri Sv. Jakobu 1000 lir; neimenovani dobrotnik Vincencijevi konferenci za frančiškansko župnijo 200 lir namesto cvetja na grob pokojnika. Bog plačaj!

1 Sodaliteta Ss. Cordis Jesu za Ljubljano bo imela svoj sestanek v sredo 21. oktobra ob pol štirih popoldne v dvorani duhovskega semenišča.

1 Lepa nedelja za kostanjare in izlete. Ljubljana nedelja 18. t. m. je bila nedelja po volji ljubljancev. Tako topla in sončna, ko da bi bili sredi poletja saj je toplomer na soncu v Zvezdi pokazal popoldne celo 21 stopinj. V soboto je bilo ves dan megleno in pusto, hladno in čemerno. V nedeljo pa so se ljudje sprostiti in popoldne je bila bližnja okolica polna izletnikov. Mnogi so pohitili v rožniške in golovške gozdove, kjer so imeli nekateri srečo, da so nabrali izredno lep in zdrav kostanj. Pravi gobarji so tu in tam tudi našli na jurčke in druge gobe. Ljudje, ki so ostali med mestnimi zidovi, pa so popoldne hiteli k raznim predstavam; tudi gledališče se je veselilo izrednega obiska.

1 Mali gospodar iz Zgornja obeščata vse člane in naročnike zimske krme, da dvignejo v ponedeljek, torek in sredo (8-12 in 14-18) v društveni pisarni Gallusove nabrežje 33 nakazila za korenje in peso. Zamudniki lahko naroče korenje in peso še naknadno v prej omenjenih dneh. Krompirja, sene in ovsu še ni. Z vplačili naj naročniki pohite, s čimer bo dobava blaga zagotovljena.

1 G. Mikarju Alojziju v Ljubljani. Občinska uprava Konjice na Stajerskem je poslala rojstni in kretni list za Solar Ano in za Jurija Mikarja iz Tapanje vasi pri Konjicah na naslov: Mikar Alojzij, Ljubljana. Imenovani gospod naj se oglasi med uradnimi urami v duhovniškem uradu splošne bolnišnice v Ljubljani, kjer bo dobil listine.

1 Ljubljanski premierni kinematografi Matica, Sloga in Union sporočajo svojim cenj. obiskovalcem, da se bodo zaradi nove policijske ure vršile predstave od 20. t. m. naprej ob sledečih urah: ob nedeljah in praznikih ob 10 dopoldne ter ob pol 14., pol 16. in pol 18. uri popoldne. — Ob delavnih bosta po dve predstavi v kinu Matici in Union i. e. ob pol 16. in pol 18. uri. V kinu Slogi pa bodo predstave neprekinjeno že od 14. ure dalje.

1 III. deška ljudska šola v Ljubljani (Vrtiča) prične s poukom v torek, 20. t. m. Vsi učenci naj pridejo ta dan ob 10 dopoldne v Solo na Graben (Coizova cesta).

1 Cenj. dame obveščam, da so prispeli novi modeli klobukov v salon Truda, Ulica 3. maja 5.

1 V Ljubljani so umrli od 9.—15. oktobra: Marija Krše, 73 let, Radeče pri Krškem; Černe Frančiška, 74 let, delavka, Japljeva ulica 2; Kosmač Frančiška roj. Pšeničnik, 63 let, vdova delavca, Vidovdanska cesta 9; Cerar Jera roj. Rozman, 88 let, posestnica, Pržanj 6; Možek Frane, 2 leti, sin mestnega delavca, Lavričeva ulica 2; Oven Alojzij, 3 tedne, sin delavca, Cesta dveh cesarjev; Svaiger Ciril, 49 let, višji carinski inspektor, Vilharjeva cesta, carinarnica. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Baudek Frane, 41 let, rezbar, Wolfsova ulica 12; Zrimšek Jožica, 3 leta, hči mizarskega pomočnika, Bizovik 93 pri Dobrunjah; dr. Hibler Otto, pravni svetnik, 27 let, hotel Metropoli; Penež Frane, 44 let, zasebni uradnik, Kranj 65; Kogovšek Jože, 4 leta, sin hčarja, Rovte 57 pri Logatcu; Bratovž Vid, 23 let, prometnik drž. žel., Kolodvorska ulica 23; Valčič Anton, 50 let, Silvana 19, obč. Vate pri Litiji.

1 Grozdje je že vso pobrano. Marsikdo se bo nasmehnil trditvi, da pridelava Ljubljana sama prav dosti grozdja in vendar je tako. Seveda so ljubljanski »vinogradi« kaj skromni, kakšne brajde po vrtovih in po hišah, pa vendar tolikšni, da jih lastniki goje z veseljem. V Ljubljani seveda ne uspeva zlahkno grozdje za vino, temveč le izabe-

la in kakšna samorodnica, ki pa ob ugodnih letih dajejo prav dobro grozdje. Letošnja »trgatev« v Ljubljani je že končana. Grozdja je bilo sicer manj kakor lani in tudi jagode so bile — pač zaradi suše po leti — manjše, zato pa je bilo grozdje izredno sladko in okusno.

Razvoj lžanske ceste. Z ustanovitvijo ljubljanske pokrajine je postala lžanska cesta naenkrat ena glavnih naših cest, dasi je že poprej predstavljala zelo važno prometno žilo, ki je vezala glavni del Barja z mestom. Enako, kakor vse druge večje ulice v Ljubljani, je doživela tudi lžanska cesta, kolikor je spada pod mesto, znaten razvoj. Pripomniti je treba, da je ob lžanski cesti ena največjih znamenitosti našega mesta, namreč botanični vrt, dalje leži nekoliko vstran kopališče na ljubljani. V zadnjih letih je zrastle ob lžanski cesti mnogo lepih novih hiš, ki so si jih postavili podjetni posamezniki, kakor obrtniki, javni uslužbenci in tudi delavci. Zaradi razvoja lžanske ceste so zemljišča ob njej, primerna za stavbene parcele, znatno poskočila v cenah. Posebno lepa je skupina vil ob Livadi. Sedaj se razvija po lžanski cesti težek tovorni promet in bo treba lžansko cesto pač ponovno posutiti z gramozom, ki je že pripravljen ob cesti.

1 Zadnja košnja. Na deželi je zdaj čas jesenske paše po travnikih. Kmetje izkoriščajo še zadnje dneve pred silno in snegom ter spuščajo živino na pašo, ki pač vneto izkorišča travo, kolikor je je poglajalo po otavi ter se krepi za zimo, ko ne bo imela sveže krme. V mestu samem ni toliko živine, da bi razpoložljive travnike izkoriščali na ta način, dasi vidimo na robu mesta v resnici kako kravo, kozo, še več pa konj, ki se pasejo po travnikih. Največ trave, ki zdaj poganja in ki je dobro ped in še več visoka, pa izkoriščajo rejci malih živali, ki jo kose ali pa izžanjejo s srpom. Nekateri posestniki so namreč dovolili malim rejcem, ki sami nimajo svojega vrta, da to jesensko travo, ki sicer ne bi prišla dugače nikomur prav, pokose. Za seno pa se te trave res ne splača kositi, ker je premalo in se tudi posušila ne bi.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Torek, 20. oktobra: Zaprtje. — Sreda, 21. oktobra ob 16.30: »Večno mlada Saloma«. — Red Sreda — Cetrik, 22. oktobra ob 16.30: »Bester oseb iseb« avtorja, Red Premierski. — Opera: Torek, 20. oktobra ob 16: »Seviljski brivec«. — Red A. — Sreda, 21. oktobra ob 16: »Traviata«. — Red B. — Cetrik, 22. oktobra ob 16: »Gasparone«. — Red Cetrik. — Petek, 23. oktobra: Zaprtje. — Sobota, 24. oktobra ob 16: »Traviata«. Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Nedelja, 25. oktobra ob 16: »Gasparone«. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

RADIO. Torek, 20. oktobra: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa; poročila v italijanski — 12 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Komorna glasba — 13 Segnale orario — Giornale radio — 13.10 Pet minut gospoda X — 13.15 Poročila Rvhnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Plesi iz vseh časov — vodi dirigent Petrolina — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Stjanec: lahka glasba — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 Koncert dueta Bonicenti-Salerno — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Valček — 20 Napoved časa; poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Lirična prireditve družbe Eiar: La Gioconda — glasba Ponchelli. V odmorih: Pogovor s Sloveni — A. Nicotera. Zanimivosti v slovenski. Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gurtus, Moste, Zaloska c. 47.

POIZVEDOVANJA. Oseba, ki je pozabila očala na bolnišnični vozičku v nedeljo popoldne pri Sv. Križu, jih daj v upravi »Slovenca«.

Dolaranci je bila izgubljena v Gradisku v trgov. Kompare. Sumi do trgovine Polak na Rimski cesti. Najdite! Naj se blagovolji oddati: Rimski cesta 12-I, kjer dobi nagrado.

Akademski slikar in kipar France Godec je izgubil nekaj listin in legitimacij. Dobi jih v uradnistvu »Slovenca«, kjer jih je oddal najdite! Naj se oglasi čimprej, saj je vmes tudi zivljaska nakaznica.

Izgubila so se očala na Kongresnem trgu. Najdite! Naj se prosi, da jih odda v upravi »Slovenca«.

Z Gorenjskega

Zavod za proučevanje Koroške in Gorenjske. V zvezi s plebiscitno proslavo so se 10. oktobra zbrali v novoustanovljenem gaurmzeju v Celovcu zastopniki nem. narodnosocijalistične stranke in države ter številni znanstveniki, da priostvujejo ustanovitvi Instituta za raziskovanje koroške dežele (Institut für Kärntner Landesforschung), ki jo je opravil stari prijatelj koroške dežele drž. minister Rust, čigar zasluga je tudi, da je prišlo do ustanovitve instituta. Po dr. Rainerjevih besedah naj institut postavi moč znanstveno izpričane resnice. Povod za ustanovitev instituta je bil — po dr. Rainerjevih besedah — povratek Gorenjske k domovini. Z njegov predhodnik namestnik gauliteirja dr. Kutschera je začel s pripravami, on (Rainer) pa je prevzel od njega izpolnitev te naloge, položil je 4rdne temelje v Salzburgu o božiču preteklega leta ter dobil meseca februarja letos po poročilu Führerja njegov pristaneč za ustanovitev instituta. Institut potrebuje za izpolnitev svojih nalog zveze z univerzo, spada v vrsto visokih šol ter je kot popolnoma samostojen zavod priključen k univerzi v Gradu. S hvaležnostjo je nadalje omenil krstno darilo vodje nemških državnih uslužbencev Neela, ki je poklonil institutu »Glasovni spomenik nemških dialektov«, zbirko gramofonskih plošč, katerih prvo izdajo poseduje Führer. — Državni minister Rust pa je rekel v svojem

Dobri romar

(Provencalska legenda.)

I. Maitre Archimbaud je bil že skoraj sto let star. Svoje dni je bil pogumen vojščak, zdaj pa ga je starost že tako zlomila in ohromila, da je moral vedno le v postelji ležati in se niti ganiti ni več mogel.

Stari maitre Archimbaud je imel tri sinove. Nekega jutra je poklical najstarejšega pred se in mu rekel:

»Pridi sem, Archimbaud! Ko se tako premetavam po postelji — človek ima dovolj časa za premišljanje, če je noč in dan priklenjen na svojo posteljo, — sem se spomnil, da sem se znašel nekoč v nekem boju v smrtni nevarnosti, pa sem se zaobljubil ljubemu Bogu, da bom poromal v Rim... O joj! Zdaj sem že prestar in ne morem več na vojsko, pa bi rad, da bi ti namesto mene napravil to pot, sin moj, kajti težko je umreti, ne da bi izpolnil svojo zaobljubo.«

Najstarejši je odgovoril:

»Le kaj ste si za vraga vbili v glavo: romanje v Rim ali Bog ve kam! Oče, jejte in pijte in zmolite v svoji postelji toliko očenašev, kolikor se vam zljubi, mi pa imamo drugega dela dovolj.«

Naslednji dan je maitre Archimbaud poklical svojega drugega sina.

»Poslušaj me, moj sin,« mu je dejal. »V polsnu in pri premišljevanju, — če človek leži v postelji utegne premišljevati in sanjari, — sem se znova spomnil, da sem se nekoč v boju znašel v smrtni nevarnosti in se tedaj zaobljubil, da bom napravil veliko potovanje v Rim... O joj! Zdaj sem že prestar in ne morem več na vojsko! Zelim, da bi ti namesto mene napravil zaobljubeno romanje.«

Drugi sin odgovori:

»Oče, v štirinajstih dneh bomo imeli lepo vreme in tedaj bomo morali preorati naša polja, prekopati vinograde, pokositi seno... Moj starejši

govoru, da se državna vlada vedno zaveda, kaj dolguje Koroški in da je pospeševanje njenega kulturnega življenja vladina srčna zadeva. Omenjajoč borbo koroškega ljudstva za svojo svobodo in kulturo je državni minister nato podal velik pregled o kulturnem delu nemškega ljudstva v zgodovini in orisal današnje duševno življenje Nemčije, katere najvzvišenejši spomenik je svoboda, ki jo sedaj usposablja, da brani kulturo celokupnega zapada. V imenu državne vlade je iskreno čestital k ustanovitvi in izrazil zagotovilo, da bo državna vlada tudi v bodoče nudila tako institutu kakor tudi skupnemu kulturnemu življenju gaur vsak čas svojo pomoč. Rektor univerze v Gradu univ. prof. dr. Polheim je nato sporočil voščila in pozdrave državne univerze v Gradu, poudaril številne zveze, ki vežejo že od nekdaj oba južna gaur in je zagotovil, da bo univerza v Gradu vedno skrbela za institut. — Direktor instituta univ. prof. dr. Eberhard Kranzmayr je obravnaval v svojem nastopnem govoru zgodovinski razvoj Koroške. Za Koroško in Gorenjsko tako pomemben akt ustanovitve dež. preiskovalnega zavoda je bil zaključen s pozdravom Führerju in z godbo celovskega godalnega kvarteta, s katero se je bila slovesnost tudi začela.

S Spodnjega Stajerskega

Najstarejši spodnještajerski župan umrl. Te dni je v Laporjah pri Poljčanah umrl Stefan Sagadin, župan. Doživel je 78 let in je bil najstarejši aktivni župan na Spodnjem Stajerskem.

Slikarska razstava v Mariboru. Graški slikar Stockbauer je v Mariboru priredil razstavo svojih slik, ki kažejo starejske kraje v raznih letnih časih. Razstava je zbudila precej zanimanja in je bila prav dobro obiskana.

Smrtna nesreča. V Selniku, občina Sv. Tomaž v ptujem okraju, je 23letni posestnik Stanko Majcen padel z jablane in si zlomil hrbtnico. Prepeljali so ga takoj v graško bolnišnico, kjer je pa preteklo soboto izdihnil svojo dušo.

Iz Hrvaške

Novi italijanski generalni konzul v Sarajevu. V Sarajevu je prispel iz Turčije novi konzul italijanskega generalnega konzulata v Sarajevu g. Paolo Alberto Rossi, ki je bil doslej generalni konzul v Smirni.

Avtobusni promet med Zagrebom in Varaždinom. Prvi teden oktobra se je začel avtobusni promet med Varaždinom in Zagrebom. Poštni avtobusi vozijo iz Varaždina čez Varaždinske Toplice naprej do Novega Marofa in Ivana Zelina v Zagreb. Iz Varaždina vozijo ob 6 zjutraj. Iz Zagreba nazaj pa ob 2 popoldne. Vozovnica za celo progo velja 187 kun.

Velik obrat v baviških podjetjih. NDH je med evropskimi državami glede produkcije bavskita na tretjem mestu. Hrvatska ves bavskit izvažja. Vodstvo bavskitnih rudnikov je v Mostarju in ker je bavskit nad vse važna surovina, je število delavstva v rudnikih bavskita naraslo na 2000. Načeli so nekaj novih rudnikov in daljna okolica Mostarja ima sedaj obilno zaposlitev, saj kmetje v velikem številu prihajajo na delo, ker dobivajo prav dobre plače.

Muzej o razvoju zdravstva na Hrvatskem. Pred nedavnim je sklenila zdravniška zbornica v Zagrebu, da bo uredila muzej, ki bo prikazoval zgodovino zdravstva na Hrvatskem. Muzej bo nastanjen v zgradbi zdravniške zbornice v Šubičevi ulici v Zagrebu. Zdravniki so začeli že zbirati potrebno zgodovinsko gradivo. Dobro bodo služili znanstvena dela, ki so jih napisali o zgodovini zdravstva doslej še drugi strokovnjaki, zlasti pa delo pokojnega Slovenca kanonika Janka Barleta, ki je zbral podatke o zdravstvu v starem Zagrebu do leta 1800 in tudi podatke o kugi leta 1739-1743. Dalje podatke o lekarnah in bolnišnicah frančiškanskega reda na Hrvatskem.

Zagreb bo dobil 23 novih palač in pet novih spomenikov. V založbi knjigarn »Velebit« v Zagrebu je izšla knjiga pod naslovom »Što smo obečali Poglavlju i domovini«. V tej knjigi so zbrane zablube, ki so jih ob obletnici NDH dala razna društva in ustanove. Na prvem mestu so se odzvala zlasti zagrebska društva, ki bodo v Zagrebu zgradila 23 društvenih domov. Dalje bo osnovanih 67 ustanov za šolanje siromašnih učencev in za podpiranje sirot. V zvezi s tem bo izdanih 62 knjig, prirejeni bodo štirje koncerti, postavljene štiri spominske plošče in pet novih spomenikov. Dalje bo v Zagrebu ustanovljenih tudi devet knjižnic poleg drugih važnih pridobitev.

Nad 800 učencev bo letos imela gimnazija v Karlovcu. Sedaj, ko so končani popravni izpiti in je zaključeno vpisovanje, je ugotovljeno, da bo letos na gimnaziji v Karlovcu nad 800 dijakov. Od 148 učencev, ki so imeli popravne izpite, je napravilo izpite 109 učencev.

Graditev delavske naselbine v Sarajevu. Po odredbi ministarstva za javna dela so začeli v Sarajevu razlaševati nepremičnine, potrebne za graditev delavskih domov. Še letos pa bodo začeli z gradbenimi deli na veliki delavski naselbini, ki bo nosila ime Hussein Bega Gradaševića. Delavska naselbina bo dograjena do poletja 1943.

brat mora gnati živino v gore, mlajši je še otrok. Kdo naj tedaj zapoveduje doma, če se bom jaz potepal po rimskih ulicah? Oče, jej in pij in nas pusti pri miru.

Naslednje jutro je dobri maitre Archimbaud poklical svojega najmlajšega sina.

»Espérit, otrok moj, stopi k meni,« mu je govoril. »Ljubemu Bogu sem obljubil, da bom poromal v Rim... Toda zdaj sem že prestar in ne morem več na vojsko. Rad bi poslal tja tebe namesto sebe, ubogi moj mali! Toda ti si še nekoliko mlad in ne poznaš poti. Do Rima pa je dolga pot, Bog ve, da res! In če se ti pripeti kakšna nesreča...«

»Oče moj, šel bom,« je odvrnil najmlajši. Toda mati je zaklicala: »Ne dovolim, da bi odšel! Ta stari sivor gre s svojo vojno in svojim Rimom človeku res že na živce: ni mu dosti, da celo leto godrnja, stoka in tarna, temveč hoče zdaj poslati tudi tega nedolžnega otroka v gotovo smrt!«

»Mati,« je rekel najmlajši, »očetova volja je božje povelje. In če Bog zapove, je treba iti.«

In Espérit ni izgubil mnogo besed, temveč si je napolnil romarsko steklenico z vinom, vtaknil kruha in čebule v svojo torbo, si obul svoje nove čevlje, poiskal v hlevu krepko hrastovo palico, si vrgel plašč čez ramo, objel starega očeta, ki mu je dal mnogo dobrih nasvetov na pot, želel vsem domačim zbogom in odpotoval z doma.

II.

Toda predno se je odpravil na pot, je stopil še v cerkev, da bi bil pobožno pri sveti maši in ni prav nič čudnega, če je srečal, ki je stopil iz cerkve, na pragu prelepega mladega moža, ki ga je takole nagovoril:

»Prijatelj, ali greš v Rim?«

»Da,« je odgovoril Espérit.

In jaz prav tako, tovariš: če ti je prav, moreva torej skupaj potovati.«

»Z veseljem, ljubi moj prijatelj!«

3. KNJIGA

II. LETNIKA

»Slovenčeve knjižnice«

je izšla:

Pota in zapreke

Napisal Jean Hey. Zgodba mladega iznajditelja in njegove ljubezni. Duhovito kramljanje angleškega pisatelja o razmerju med poklicem in srecem.

Knjiga obsega 242 strani. Knjigarniška cena 7 lir. Naročite se na Slovenčeve knjižnice. Kot naročniki dobite vse knjige brez izjeme po 6 lir.

Angleži in maharadže

Ko se je indijski maharadža odpovedal svoji oblasti, je odpotoval v Ameriko. Ta novica ni povzročila veliko zanimanja. To je bil prvi maharadža in prvi vazal indijskega cesarstva, ki ni soglašal z angleškim podkraljem, oziroma z zastopniki angleških političnih oblasti v Indiji. Ta maharadža je bil Jeshwant Rao Holkar, ki je 36 let vladal v svoji pokrajini (od leta 1906).

Kakšnega pomena so indijski maharadže glede na vplivanje na ljudsko gibanje? Pokrajine, ki jim oni vladajo, vsebujejo četrtino vsega prebivalstva Indije. Najbolj čudno je to, da število državic in nobenih etastistikah. Pravijo, da je teh državic 600, ki so večinoma majhne in so tako rekoč »molzne krave« bogatašev maharadžev. Največja med njimi je pokrajina Nizam s 14 milijoni prebivalcev. Dalje je v Rajputani 12 milijonov prebivalcev, v Mysori nekaj več kot 7 milijonov ljudi.

Ima maharadža nam pričara v spomin pravljene osebe iz vzhodnih dežel, ki jih poznamo iz pripovedi in romanov. Resničnost pa je vsa drugačna. Kdo so prav za prav vsi ti indijski knezi in kakšen je njihov položaj danes, naj tu navedemo. Ta množica malih vladarjev se zelo razlikuje med seboj. Na prestolu maharadžev sedi pogosto deček, ki resnično vlada — seveda s pomočjo svojih ministrov. Včasih so ti ministri njegova mati, stara mati ali pa kakšna njegova starijša sestra. V drugem kraju vlada maharadžica, ki ume prekrasiti etarinske običaje z modernimi nazori. Ti maharadže se tudi po svojih nazorih zelo razlikujejo med seboj; nekateri so zelo napredni, drugi pa so tudi starokopitneži. Maharadža v Gualiorju je še deček; oblečen je po evropsko, na glavi nosi baržunasto čepico s čopkom. Njegova palača je moderno urejena, kakor kakšna evropska vila. Maharadža v Benaresu pa je star mož; lasi ima pobarvane in glavo počesane, da je videti, kakor da so nalepljeni na njegovo veliko glavo. Oblečen je v tesne svilene hlače, na nogah pa nosi copate, iz leopardove kože. Nedavno se je vrnil s potovanja po Evropi. Zdi se, da je od tega potovanja še ves truden.

Indijski knezi imajo palače, ki so kakor srednjeveške trdnjave. Tu so živeli njihovi predniki, kakor kakšni srednjeveški vitezji. Njihovi potomci in nasledniki pa živijo v modernih in moderno opremljenih zgradbah. Evropejci, ki prihajajo v Indijo, se čudijo, ko ne najdejo več tistih pravih indijskih maharadžev, ki so jih poznali iz knjig in potopisov. V prestolnici maharadžev v Gualiorju smo obdružovali biljardni salon, kjer smo videli tudi vse polno raznih glasbil.

Zelo zanimiva je tudi okolica, kjer se nahajajo ti dvorci. Večinoma so ob rekah, obdajajo jih prekrasni vrtni. Dvorci so zidani večinoma iz rdečega kama, včasih so kakor stari gradovi. Glavna vrata v dvorec so umetniško izdelana in okrašena, toda močna in mogočna. Stolpi so nazobčani in okrašeni s stekaturami. Dvorci v teh dvorcih so prijazna in lepa in urejena kakor kakšne dvorane. V debelem zidovju se nahajajo skrivne sobe in sobice, ki so prijetno opremljene in so čudovito udobne in domače.

Vladajoči maharadže so nasledniki knezov, ki so po pogodbi l. 1858. še ostali na svojih mestih, potem ko so se pogodili z Zvezo indijskega ozemlja. Nekateri knezi so bili celo pooblašeni od same indijske zveze, tako n. pr. leta 1740 prvi Nizam iz Haiderabada. Knezu iz Benaresa pa so Angleži vzeli leta 1775 vso oblast; vzeli so mu tudi velik del posestev, mesto in okolico. Pustili so mu le njegovo etarinsko palačo, in pa neznanu posestevce na nasprotni strani reke Gangesa.

Se bolj zanimiva je zgodba kralja maharadžev v Tangiorju. Ta kralj se je leta 1770 bojeval z Angleži. Bil bi izgubil kraljestvo, če bi ne bil posredoval neki protestanski misijonar, Nemec, ki je dosegel pri Angležih, da je ostalo maharadži vsaj mesto s svojo okolico. To stanje je potem trajalo do leta 1880, ko je maharadža umrl brez naslednikov.

Maharadže so ostali Angležem zvesti, ker je bil to edini pogoj, da so lahko ostali na svojih mestih. Na splošno se je stanje v Indiji od šestnajstega stoletja do današnjih dni le malo spremenilo. Indijski knezi posedujejo velikanska, večinoma neobdelana zemljišča, so bogati — pravljeno bogati, kar se tiče zlata, srebra in dragih kamnov, in zlata v palicah in v kepari! Vse kaže, da je nakopičeno večina zlata, ki ga premore Indija, v varnih, skritih shrambah maharadžev, vsaj je bilo izginilo skoraj vse zlato iz indijskega prometa.

Angleški vpliv je vzel maharadžem vso moč nad ljudstvom. Toda kljub temu se je pričelo med indijskimi narodi živahno gibanje za osvoboditev izpod angleškega jarma.

Kakor so se polastili Angleži zemlje, tako so vzeli maharadžem vsakršno prostost. Konstitucija iz leta 1921 nalaga maharadžem in indiskem knezom čast, da se nekajkrat na leto zgledajo v vladnem poslopu Novega Delhija, da se predstavijo podkralju Anglije. Tako so lepo pod nadzorstvom britanske vlade in niso niti najmanj evobodni. — Veako važnejše vprašanje male vazalne države

in tudi vse spremembe na dvoru maharadžev, ki se tičejo angleških koristi, se morajo naznaniti pristojni oblasti. Maharadža sme imeti le zelo majhno število vojakov, le toliko, kolikor jih potrebuje za parado; za vse drugo je tu angleško vojaštvo. Vse, kar se tiče koristi Indije, trgovina, finance in gospodarske koristi upravljajo angleške oblasti. Koliko denarja so morali dati maharadže in knezi iz lastnega žepa za svetovno vojno in za današnjo vojno!

Pod angleškim pritiskom je tudi vsa vzgoja in literatura, eploh vsako gibanje teh maharadžev. Maharadže so prisiljeni, da potujejo v London, da prisostvujejo tam dvorskim slavnostim. Sinovi maharadžev morajo študirati v Angliji. Pritisk od zgoraj na te vazale je zelo občuten in se mu ne izogne niti najneznatnejši maharadža. V saloni maharadžev so razstavljene fotografije angleških kraljev in princev z njihovimi lastnoročnimi podpisi. — Otroci maharadžev nosijo večkrat imena angleških

princev. Angleški visoki upravni uradniki se večkrat povabijo k maharadžam na kosilo in na obisk.

Res je, da je zunanji videz stališča maharadžev sijajen, kadar nastopijo s kloni, v svojih prekrasnih nošnjah, ki so vse posejane z biseri in diamanti, tedaj ni videza o kakšni podločnosti in omejitvi. Toda v njihovi deželi vladajo Angleži. Vse bitje in živje ljudstva se razvija tako, kakor to hočejo in zahtevajo Angleži. Kakšnega mnenja so glede ljudskega gibanja indijski maharadže in knezi, je težko uganiti. Maharadža v Indori se je nedavno odpovedal vladanju. Iz tega je razvidno, da se je pričelo gibanje za osvoboditev tudi med knezi; da se bo Indija prej ali slej osamosvojila, je gotovo. Konference pri okrogli mizi leta 1930 je začel federacije oziroma Zveze indijskih narodov, ki je bila sklenjena leta 1935 — seveda pod pokroviteljstvom angleškega kralja. Poglavitna misel vsega tega gibanja pa je — osvoboditev izpod angleškega nasilja. Ko se bodo te zamisli izvedle, se bo razvila Indija v novo in močno državo, ki bo blagodejno vplivala tudi na sosedne dežele. (»Gazzetta del Popolo«). Mario Sobrero.

Ljubljanski nogometaši spet na nogah

Pet tekem na igrišču Ljubljane - V mrežo Korotancev je padlo 17 golov!
Dvojna zmaga igralcev z Viča

Ljubljana, 19. oktobra.

Zelena poljana, ograjena s plotom od zunaj, od znotraj pa z mikavimi šesteroredi klasterkih drv, je služila večerj spet svojem prvotnemu namenu. Pričeli so z nogometnim turnirjem, katerega se udeležuje 11 ljubljanskih moštev. Začeli so dopoldne, ko so se jesenske meglice razpršile in končali popoldne, ob sončnem zahodu. Ljudje, ki jim je nogomet najljubše nedeljsko razvedrilo, so prišli spet na svoj račun. Pohitili so v našo staro nogometno trdnjavo in se podelili na dva tabora: manjšina se je sročila na prisojni strani in motrila igre le bolj mimogrede, pravi pristasi nogometa pa so se povzpeli na tribuno ali pa kar na galerijo seženjskih drv.

Največ zanimanja je bilo za nastop Ljubljane. Marsikdo je prišel, da bi spet videl mojstra Laha in da bi motril moč našega bivšega ligaša v novi izdaji. Ali bo Ljubljana še vedno premočna, ali pa se bo morala boriti in znojiti? Ko nam je zastopnik Korotana povedal, da je imel težave s sestavo rakovniškega moštva in da je pripeljal jato mladih in neizkušenih fantov, smo mu napovedali pol za šalo, pol za res, izid 14:0. Da kaj takega tudi sam pričakuje, je dejal in nekam zaskrbljeno motril igro med Marsom in enajstoroč tobačne tovarne. Potem je bila res na vrsti skoraj težko pričakovana tekma med Ljubljano in Korotanom.

Ljubljana : Korotan 17:0 (4:0)

Rezultat je strahoten, v resnici pa ni bilo tako hudo; ni bil to kak poseben triumf Ljubljane, Korotanci pa tudi najbrže ne bodo mislili, da so doživeli »črn dan«. Na igrišču smo zagledali dvojce različnih moštev: Ljubljančani v čednih modrih dresih, postavne ter precej krepke in kar je glavno, precej starih izkušenih igralcev je bilo med njimi; Korotanci so bili že na oko šibkejši in prvi vtis je bil, da gre za premlado, približno juniorsko postavo. Postalo nam je jasno, da se bo razvijala igra pred vratmi Korotancev.

Ljubljana se nam je predstavila takole: Rožič, Dekleva, Hass, Lah II. Varl, Pelicon, Kroupa, Vodeb, Lah I, Bertoncelj, Bakovnik.

Italijanski oddelki napadajo in uničujejo močne sovražne žične ovire na egiptovskem bojišču.

Ta prijazni mladenič pa je bil angel, ki ga je Bog poslal.

Tako sta odšla Espérit in angel na pot proti Rimu in tako sta vesela, skozi sončno pripeko in jutranjo zarjo, proseč in pojoč korakala, z romarsko steklenico na palici, prišla končno v Rim.

Ko sta se odpočila, sta opravila svojo pobožnost v cerkvi sv. Petra, obiskala po vrsti vse bazilike, kapele, molinice in svetišča ter vse mučeniske stebre, poljubila relikvije svetega Petra in Pavla, devic, mučencev in svetega križa in pred odhodom stopila še pred papeža, ki jima je podelil svoj blagoslov.

Potem pa sta šla Espérit in njegov spremljevalec proti portalu cerkve svetega Petra, da bi tam prebila noč in Espérit je zaspal.

Toda v snu je videl svojo mater in svoje brate, ki so goreli v peklju, sebe in svojega očeta pa je videl v večni blaženosti.

»Oh, ljubi Bog,« je zaklical, »rad bi rešil svojo ubogo mater in brate iz večnega ognja!«

In Bog je odvrnil:

»Pri tvojih bratih je to nemogoče, kajti prestopili so moje zapovedi; s tvojo materjo pa bi morda še šlo, če jo pripraviš do tega, da bo pred svojo smrtjo storila vsaj tri dela usmiljenja.«

Tedaj se je Espérit prebudil. Angel je izginil. Pa če je še tako čaka nanj, ga iskal in povpraševal po njem, ga ni mogel več najti in je moral nastopiti čisto sam pot proti domu.

Pa se je napotil do morske obale, nabral školjki in si okrasil z njimi svojo obleko in kloboč, potem pa je počasi proseč in moleč potoval preko cest in steza, gora in dolin, nazaj v svojo domovino.

III.

Na ta način je končno prišel v rodno deželo in do hiše svojega očeta. Celi dve leti je bil zdoma. Shujšal in ubog, kakršen je bil sedaj, povrhu pa še od sonca ožgan, prašen, raztrgan, z golimi nogami, s svojo majhno, na vrhu palice privezano čutarico, s svojim rožnim vencem in školjkami, je

bil vsakemu popolnoma neznan in tuj. Nihče ga ni spoznal in odšel je naravnost proti rojstni hiši in tiho spregovoril na vratih:

»Prosim malega daru za ubogega romarja, v imenu božjem!«

»Oho!« je zavpila njegova mati. »Le kako si dolgočasen! Vsak dan se pritepaš sem ti lenuhi, potepuhi, raztrganci!«

»Oh, žena,« je dejal dobri Archimbaud na svoji postelji, »daj mi vendar kaj: kdo ve, če najinemu sinu tudi prav zdajle ne manjka kruha!«

In pri moji veri! Žena je godrnjaje odrezala kos kruha in ga odnesla revežu. Drugi dan se je romar spet prikazal na vratih svoje rojstne hiše in rekel:

»Maitresse, daj v božjem imenu ubogemu romarju majhen dar.«

»Kaj! Ali si spet tukaj?« je zakričala starka. »Saj vendar dobro veš, da si že večerj nekaj dobil. Ti požeruhi bi bili sposobni, da bi požrli celo kapi-teljsko posest!«

»Oh, žena,« je dejal Archimbaud, dobrosrčni stari, »ali nisi tudi ti večerj jedla? in ali ne še danes spet? Kdo ve, če ni najin sin v prav taki stiski!«

In ženo je to zopet ganilo, pa je spet odrezala kos kruha in ga nesla siromaku.

Naslednjega dne se je Espérit spet pojavil na pragu svojih staršev in dejal:

»V božjem imenu, maitresse, ali bi ne mogla podeliti ubogemu romarju prenočišča?«

»Ne,« je zakričala trdosrčna starka, »kar tja pojdi, kjer domujejo bežalci!«

»Oh, žena,« je rekel dobri, stari Archimbaud, »sprejmi ga vendar pod streho: kdo ve, če najin otrok, najin Espérit, prav zdajle ne tava po mrazu in neurju!«

»Da, prav imaš,« je dejala mati in takoj odšla in odprla hlevne duri in ubogi Espérit je vstopil in si napravil v nekem kotu za živalmi na slami svoje prenočišče.

Ko pa je naslednji dan zasijalo jutro, so prišli

Esperitova mati in njegovi bratje, da bi odprli hlevna vrata. Toda hlev, prijatelji moji, je bil ves razsvetljen: romar je bil mrtev. Bled in trd je ležal med štirimi velikimi voščnimi svečami, ki so gorele okoli njega; slama, na kateri je ležal se je svetila in bleščala; pajčevine, ki so se lesketale v luči, so vsele od tramov kakor zastori v žalni kapeli; živali, ki so bile v hlevu, voli in mule, so nemirno strigle z ušesi in imele so solze v široko odprtih očeh; sladki duh vijolic je napolnjeval hlev in ubogi romar, čigar obraz se je svetil v poslednjem spoznanju, je v sklenjenih rokah držal papir z napisom: »Jaz sem vaš sin.«

Tedaj so vse obile solze; prekrizali so se in padli na kolena.

Esperit je bil svetnik.

Karavana duhov

Že četrtri se razmakne zavesa, pa se prikaže razbojniški obraz Hasana ben Hajredina. Da, prav razbojniški obraz, tak vtis je namreč napravil takrat. Ta obrti, od sonca ožgani Arabec mi je bil sumljiv, čeprav nisem dobro vedel zakaj. Ni mi ugajala tista njegova vsiljivost in vmesavanje v vse tiste posle, ki ga niso nič brignili.

In zdaj je raztegnil svoja ogromna usta, da mu je obraz postal še grši.

Imel sem navado, da sem pri njegovih gostih obiskih izlekel revolver, pa se z njim na videz igral. To sem napravil tudi to pot.

Ko se je grdo nakremžil, vpraša:

»Gospodar, ali boš kmalu odšel proti Džebal Haru?«

»Ne,« sem mu odgovoril, »rečem ti samo, da že vem, kaj bom napravil, če mi postaviš to vprašanje še enkrat.«

Hasan se je umaknil do vrat.

»Gospodar!« se je priklonil kot vedno, opravičeval se.

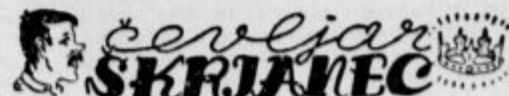
Začela me je grabiti jeza. Kaj hoče ta sum-

Naš nogometni prvak je nastopil s postavo in znanjem, ki jamči njegovo zmagovalno pot vse do 8. novembra, ko bomo gledali finalno tekmo. Najboljši je bil vsekakor Lah, ki je streljal z veseljem in zadel 7 krat v polno. Zanimivo bo vsekakor motriti nadaljni potek tekmovalja. Šibkejša moštva si bodo med tem še opomogla s treningom, prepričani pa smo tudi, da bodo okrepila svoje vrste z novimi in boljšimi močmi.

Prvi uspehi SK Viča

Kakor je bilo napovedano, so igrali včeraj v dveh skupinah. Dopoldne so tekmovali juniorji (igralci do 16. leta), popoldne pa seniorji. Mladina Zabjaka in OND Tobačne tovarne je bila skupaj enakovredna in je končala z 0:0. Presenetili pa so Vičani, ki so odpravili Mladinkarje s 3:0. Polčas 1:0. Vratar Mopsi je pokazal, da se razume v lovu na žogo, od ostalih pa bi

(Nadaljevanje na 6 strani).

27.

KO JE ŠEL PO VEČERJI SPAT, JE MIMO GREDE NALETET NA ZALO DEKLE, KI GA VPRAŠA, KAKO JE ZASEL V ROPARSKI BRLOG. PRI TEM MU POVE, DA JE ONA KRALJEVA HCI, KI MORA BITI ZDAJ KUCHARICA ROPARJEM.

28.

V KUHINJI STA SE POTEM ŠE DOLGO POGOVARJALA. KO PA SO PRIHAJALI DOMOV ROPARJI, GA JE SKRILA KUCHARICA POD POVEZNJENI KOTEL.

ljivi človek? Da, vsekakor je sumljiv. Ne vem niti, kako se je zalezal med moje ljudi. Prav gotovo ima neke tajne namene. Morda jih hoče prestrašiti.

Najbrž bo to kak malopridnež, ki se vlačil od tabora do tabora in dela na račun kakega razbojniškega glavaria. In zdaj bi gotovo rad dognal, kdaj bom odpotoval; po uspelem ropu bo pa že dobil svoj del.

To čakanje, na katero sem bil primoran, se mu je zdelo dolgo; ker nas je bilo čez sto ljudi, bi moral po svojem računu dobiti dobršen del blaga.

Začela me je grabiti jeza, pa sem se vendarle obvladal in mu rekel:

»Dragi moj Hasan; dajem ti pet minut časa, da se oddaljši tako daleč, da te ne bodo moje oči več videle. Sicer mi nikar ne dajaj povoda, da bi izvršil svojo namero.«

Vse dotlej se je Hasan kazal prijaznega in ljubeznivega, nenadoma pa se je njegov obraz izpremenil, zarezal se je z zobmi — potem ga je zmanikalo.

Ko sem se obrnil k svojemu šotoru, mi je nehoti padel pogled na Džebal Har. Videl sem ga na mračni gori, čeprav je bilo videti, da nam je prav blizu.

Tudi mi moramo mimo Džebal Hara, če hočemo dospeti v Fes; jaz vendar maram tja z blagom. Zdaj me je nehoti na nerazumljiv način obšla lahna drhtavica. Bilo je nekaj kot strah. Spet mi je stopil Hasan pred oči.

»Kaj prav za prav hoče ta Arabec, ta puščavski gusar, ko me neprestano naganja na pot? Zdi se, da mu je mnogo od tega, da že odpotujem; čakanje se mu zdi že predolgo.«

Zaposlen s pripravami za potovanje sem prenehal misliti na Hasana. Zvečer pa mi je rekel vodja naše karavane:

»Gospodar, konji so ozdraveli; če hočeš, moremo nadaljevati pot.«

Razveselil sem se te vesti. Ukazal sem, naj

A. Fogazzaro:

16

Palača ob jezeru

Ko je Ivanka odprla vrata zloglasne sobe, ji je Marina naglo vzela svetilko iz rok in stopila v sobo. Soba je bila precej prostorna, zelo visoka, tla so bila iz opeke, stene pa slabo prevlečene z oguljeno rumeno prevleko. Strop je bil na sredini poslikan. Velika starinska postelja z baldahinom se je zdela kakor krona starega propadlega plemenitaja. Tu in tam so stali stari stoli in naslanjači, ki so bili vredni tovariši postelje. Marina je ukazala odpreti okna, se sklonila skozi eno izmed teh ter poslušala divjanje viharja in valov, ki se je zdela, da se ujemajo z razburjenim glasom grofa Cezarja. Ti glasovi so bili polni groženj, nena- vadne veličine in moči.

Marina je dolgo stonela na oknu, ne da bi opazila mrzlično pripravljane po sobi. Služabniki so pospravljali, prinašali pohištvo in perilo. V preteklosti so se večkrat v njeni domišljiji prikazovali samotni in divji kraji, ki jih je gledala brez hropenja, a tudi brez odpora. Zdaj so se zopet pojavljali. Spominjala se je nečesa, kar je bilo podobno tej črni divjini. Kje je neki ta kraj že videla? V »Scatle? Da, nekoč ob neki nočni prireditvi. Drugič zopet doma, ko se je spravljala k počitku, potem ko se je vrnila z neke veselice. Takrat se za take prikazni ni zmenila. Zdaj pa so se uresničile.

»Gospa,« je boječ poklicala Ivanka.

Marina ni odgovorila.

»Gospa!«

Tišina.

»Gospa Marina!«

Marina je strepetala in se naglo okrenila.

Samo starka je še bila v sobi. Vsi ostali so odšli.

SPORT

(Nadaljevanje s 5 strani.)

tudi lahko rekli, da imajo Podlogar, Murči in drugi precej smisla za skupno igro. In kar je glavno, vedri in podjetni so ti fantje, ko čutijo žogo v bližini.

Tudi popoldne je bila sreča na strani Vičarov. Enajstotično Zabajaka so odpravili s 6:0 (2:0). Imeli so dobrega vratarja, kar velja tudi za tovariša na nasprotni strani, ki pa je imel preveč dela. Zeleli bi samo več tehnike, ki je pogoj za prijetno in duhovito igro. Sploh bi radi videli, da bi se lotili mladi igralci vseh klubov pridnega dela z žogo, ki postane veliko bolj krotka in ubogljiva, če začuti noge, ki znajo sprejemati, zaustavljati, voditi in točno podajati. To pa je tudi pogoj lepega nogometa.

OND Tob. tov. : Mars 1:1 (0:1)

Marsovci so nastopili v zelo spremenjeni postavi. Od starih smo spoznali najprej markantnega Slamiča, Doberleta in še dva, tri, ostali pa so bili v prvem moštvu novinci. Poznalo se jim je, da že dolgo niso bili na igrišču. Prve četrti ure so prevladovali igralci Tobaneč tovarne, potem pa so Marsovci prevzeli pobudo. Prvi gol je padel v 18. min. Desno krilo Vrhovec je potegnil proti nasprotnikovega gola, podal še Piskarju in že je žoga obsedela. Stkali so še nekaj priložnosti, so pa tudi na drugi strani zelo pridno razdirali. Od igralcev Marsa je bil prav dober Miško v vratih. Solidna je bila tudi obramba, v srednji vrsti pa je obvladoval položaj Slamič. Napad ni bil tako gibčen kot nekdanj, smo pa prepričani, da bo kaj kmalu igral tako, kot bi njegovi prijatelji radi videli.

Moščanom se je poznalo, da niso prišli neprilavljeni na turnir. Ugajal je Oblak v vratih, pa tudi brata Nagode sta bila podjetna. Izenačujoči gol je padel v 12. min. druge polovice igre in ga štejemo v dobro Nagodetu. Neodločen izid odgovarja moči, ki smo jo videli na obeh straneh.

Otvoritev turnirja je potekla v znamenju dobrega športnega duha in brez incidentov. Od fantov pričakujemo, da bodo med tednom kaj trenirali in da bodo tudi v bodoče igrali na zadovoljstvo sodnikov in gledalcev.

Livorno na vrhu

Se je gneča med prvimi moštvi v italijanskem državnem prvenstvu. Včeraj so igrali tretje kolo in na vrh je zlezal Livorno. Tako bo šlo še nekaj časa, dokler bosta odločala sreča in slučaj, potem pa bo vrstni red odgovarjal kvaliteti moštev.

Roma, lanski državni prvak, je izgubila v Milanu prvo točko. Tako je ostal samo Livorno, ki je odnesel tri nedelje po vrsti po obe točki.

bo vse pripravljeno, da bi mogli v eni uri odriniti.

Se dve uri je bilo do sončnega zahoda. Po velblodih sodeč, sem presodil, da bomo mogli v štirih dneh dospeti do Fesa.

Nazadnje je karavana odrinila. Človeški glasovi so se mešali z živalskimi. Razen velblodov in konj smo imeli tudi pse in osle. Izmed vsega tega pa se je dvigal glas vodnika karavane.

Potovali smo dve uri, potem se je bilo treba ustaviti. Tako sem bil vesel, da smo že končno odrinili, da sem se zdaj zdrznil in mi je postalo neprijetno.

Znašli smo se na neki kameniti poljani, nedaleč od nas pa je bilo videti silhueto Džebal Hara.

Vodnik karavane je pristopil k meni in rekel: »Gospodar, naše živali kažejo, da ne morejo dalje.«

»Zakaj?«

»Zopet so bolne. Moramo ostati tukaj.«

»Dobro... Bomo na ostali!«

Vodnik karavane pogleda na Džebal Har pa pravi:

»Samo ne tukaj na tem kamenju, gospodar, temveč malo naprej...«

»Zakaj?«

»Ni dobro, gospodar.«

»Vprašam te, zakaj?«

Berber skomigne z ramami pa odide brez odgovora. Gotovo se je nečesa sramoval.

Takoj nato je popeljal karavano malo naprej.

Planil sem:

»Stoj!... Tu bomo ostali! Ali nisi slišal!«

»Ni dobro, gospodar!« odgovori vodnik in videl sem, kako je drhtel.

Preden sem mogel še kaj reči, se je nenadoma pokazal razbojniški obraz Hasana ben Hajredina.

»Gospodar, dobro je kot si ukazal. Ostali bomo na tem kamenju.«

V meni je zavrela kri. Toda preden sem

»Torej?«

»Za nočjo se boste pač morali zadovoljiti tako. Upajmo, da si bo jutri gospod grof premislil. Če ne, bomo skušali vsaj tukaj nekoliko boljše urediti. Zelite še kaj?«

»Seveda.«

Po tem kratkem odgovoru je Marina pustila začudeno starko, šla parkrat po sobi in se nato postavila pred gospodinjjo.

»Kje neki je hudič?«

»Moj Bog! Ne vem. Govori se samo tako. Jaz ne vem ničesar.«

»Kaj se govori?«

»Oh! Nikar se ne bojte!«

»Kaj se govori?«

»Govori se, da je tukaj duša nekega ubogega pokojnika in sicer naj bi bil to oče gospoda grofa, torej vaš stari oče.«

Marina se je zasmejala.

»Torej je moj stric sin hudiča!«

»Moj Bog! Kaj vendar govorite! Nikakor ni bil hudič oče gospoda grofa, vsekakor pa je bil vsaj nekoliko z njim v sorodu. Vedite, da je imel tukaj zaprto gospo grofico, a ne mater gospoda grofa, pač pa prejšnjo ženo. Bila je iz Genove in mnogo mlajša od njega. Nek starček je bil v vasi, ki se je je spominjal. Pripovedoval je, da je bila tako tepa, da je bila podobna otroku. Zdi se, da je uboga gospa zblaznela. Ponoči je prepevala po cele ure. Ribiči iz vasi, ki so bili ponoči na jezeru, so jo slišali celo miljo daleč. Pomislite, da so morali vložiti železne mreže v okna. Spominjam se, ko jih je stari grof dal odstraniti. Zakaj ne? Vedite, da sem rojena tukaj v Palači. Uboga gospa je šla kmalu na drugi svet. Ko je čez več let umrl tudi grof, vaš stari oče, so ljudje začeli pripovedovati, da v hiši straši in da prihaja hrup prav iz te sobe. Pravijo, da je Bog obsodil dušo hudobnega soproga, da mora ostati tukaj sedem

in sedemdesetkrat toliko let, kolikor jih je tukaj preživela njegova žena. Niti enega človeka ni v celi vasi, ki bi hotel spati v tej sobi, pa čeprav bi zato dobil cel milijon.«

»Neslana zgodba,« je zamrmrala Marina.

»Kaj je tu spodaj?«

»Spalnica, kjer je spala vaša stara mati. Pozneje ni stanoval v njej nihče več.«

»In zgoraj?«

»Štramba za sadje.«

»Kam je obrnjeno onole okno?«

»Tudi proti jezeru, ker je ta soba ravno na vogalu.«

»Kam vodijo tista vrata?«

»Tista vrata vodijo v drugo sobo, ki je prav tako velika kakor ta, ki pa ima okna obrnjena na sprednjo stran hiše. Lahko bo v njej spala vaša sobarica.«

V istem trenutku se je z bližnjega hodnika zaslišal jok in stokanje. Bila je Fani, ki se je naslanjala na zid in obupno ihtela. Z jokavim glasom je ponavljala, da hoče odti od tod, da se hoče takoj vrniti v Milan.

Ivanka se je silno začudila, ko je videla, kako potpežljivo in dobrohotnostjo si je Marina prizadevala, da bi pomirila nespametno in trmasto dekle, ki se je ves čas izogibala odločnega odgovora. Hotela se je vrniti v Milan, domov. Sicer doma res ni imela, a šla bi k nekemu drugemu. V Milanu je bilo najmanj petdeset premožnih družin, ki bi bile srečne, če bi hotela priti k njim. Saj so ji že stavili ponudbe, preden je odšla iz Milana. Pa še kake ponudbe! Takega kraja si ne bi mogla niti misliti. Več kot teden dni ne bo ostala tukaj niti za ves denar na svetu. Skoraj zblaznela je ob misli, da bi morala spati v oni strašni sobi. Darila so bila res lepa in dobra, kljub temu pa ne bo ostala tukaj več kot štirinajst dni ali mesec, za še tako dragocene darove, tudi če

Hudo pa je moralo biti v Genovi. Tam so gostovali Benečani, lani še na takem dobrem glasu, tokrat pa so morali kloniti s 5:1. Neprizadovoljno dobro se je držal najmlajši klub odlične tovaršije A razreda: to je bil Bari, ki je odpravil enajstotično slovitega Lazija z 2:1.

V ostalem je poteklo tretje kolo takole:

Rim: Roma : Milano 1:1;

Firenze: Fiorentina : Vicenza 4:2;

Genova: Genova : Venezia 5:1;

Torino: Torino : Juventus 5:2;

Livorno: Livorno : Liguria 3:1;

Milano: Ambrosiana : Atalanta 1:0;

Bari: Bari : Lazio 2:1;

Trieste: Triestina : Bologna 0:0.

Vrstni red po točkah: Livorno 6, Genova, Ambrosiana, Roma 5, Bari 4, Bologna, Fiorentina, Lazio, Milano, Triestina 3, Torino, Atalanta, Juventus 2, Venezia, Liguria 1, Vicenza 0.

Tekme v B razredu

Tudi v B razredu so nadaljevali s prvenstvenim plesom. Rezultati so bili takšni:

Alessandria : Novara 0:0, Modena : Pro Patria 2:0, Brescia : Pisa 0:0, Anconitana : Pescara 2:1, Spezia : Savona 4:0, Padova : Cremona 0:0, Udinese : Mater 3:1, Fanfulla : Siena 8:1, Napoli : Palermo 3:1.

Po teh rezultatih je vrstni red klubov naslednji: Spezia, Cremonese, Napoli 5, Brescia, Padova, Udine 4, Fanfulla, Novara, Anconitana, Modena, Pisa, Alessandria, Palermo, Pro Patria 3, Savona 2, Mater 1, Siena in Pescara 0.

Nemčija : Švica 5:3

V znamenju nogometa je potekla včerajšnja nedelja. Od mednarodnih dogodkov omenjamo na prvem mestu srečanje med Nemci in Švicarji v Bernu. 40.000 gledalcev je pohitelo v stadion z upanjem, da bodo pripomogli domačim do ponovne zmage. Tokrat pa je bila Herbergerjeva enajstotična v sijajni formi. Junak dneva je bil Willimovski, ki je sam poslal 4 krat žogo v mrežo Švicarjev. Zadnji gol je zabil znani Walter. O Švicarjih poročajo, da so slabo krili in da so odpovedali zlasti v drugem polčasu. Tako je bil končni izid 5:3 v korist gostujočim Nemcem. Igro je vodil španski nogometni sodnik Escartin.

Šport v kratkem

Zagreb : Monakovo 3:2. V Zagrebu so imeli v gosteh nogometno predstavništvo bavarske prestolnice. Hrvati so nastopili z odlično enajstotično, sestavljen iz igralcev Grdianskega in Concordie in zmagali s 3:2.

Dunaj : Belgrad 4:0. Enajstotična nemške vojske posadke v Belgradu je igrala včeraj že tretjo pomembnejšo tekmo. Najprej je nastopila proti tovarišem iz Aten, potem proti onim iz Sofije, včeraj pa proti Dunajčanom. Zmagali

mu mogel dati nauk, je Arabca zmanikalo. Izgubil se je v gneči.

Prav nič mi ni bilo ljubo, da je odobral mojo namero. Kaj sem hotel početi? Moral sem ostati pri prvem sklepu, da bi mi ne padel ugled. Morali smo ostati tam, kjer sem najprej odločil.

Karavana se je razpoložila po neki ravni. Obdajal nas je mrak. Povsod okoli nas je vladal mir...

Nenadoma se je pojavil pred menoj vodnik karavane. Vprašal je:

»Gospodar, ali smem spati v bližini tvojega šotora?«

Prosil je kakor človek, ki se počuti kakor bi bil nečesa sokriv in bi rad popravil svojo krivdo.

»Povej mi odkrito, Said, kaj ti je? Zakaj si takšen?«

»Gospodar, tukaj so duhovi!«

Nasmejal sem se.

Toda hitro sem se pokesal. Nenadoma mi je bilo jasno, kaj to pomeni. Tem ljudem ni treba nič drugega, kot da jih navda strah. Zelo vražjevrni so.

Treba je bilo nekaj napraviti, pa sem čisto resno vprašal.

»Ali vedo ostali za to?«

»Vedo, gospodar!«

Ni dobro. Iz svoje skušnje sem vedel, da se tamošnji ljudje, kot tudi drugi, boje duhov in prikazni, ker trdno verjamejo, da nekaj takega v resnici je.

Pogledal sem na uro. Bilo je okoli desetih. Slišal sem, da tudi afrški duhovi začnejo svoj izprehod okoli polnoči, kot je to navada pri njihovih evropskih tovariših.

Prisla mi je dobra misel, pa sem vpliknil:

»Said, pokliči ljudi, naj se zberejo tukaj! Naj prinesejo puške in municijo.«

Še dokaj hitro je bilo vse to razpostavljeno okoli mene. Ljudje so gledali resno, v njih očeh je bilo videti zaskrbljenost.

Dvignil sem glas in začel:

in sedemdesetkrat toliko let, kolikor jih je tukaj preživela njegova žena. Niti enega človeka ni v celi vasi, ki bi hotel spati v tej sobi, pa čeprav bi zato dobil cel milijon.«

»Neslana zgodba,« je zamrmrala Marina.

»Kaj je tu spodaj?«

»Spalnica, kjer je spala vaša stara mati. Pozneje ni stanoval v njej nihče več.«

»In zgoraj?«

»Štramba za sadje.«

»Kam je obrnjeno onole okno?«

»Tudi proti jezeru, ker je ta soba ravno na vogalu.«

»Kam vodijo tista vrata?«

»Tista vrata vodijo v drugo sobo, ki je prav tako velika kakor ta, ki pa ima okna obrnjena na sprednjo stran hiše. Lahko bo v njej spala vaša sobarica.«

V istem trenutku se je z bližnjega hodnika zaslišal jok in stokanje. Bila je Fani, ki se je naslanjala na zid in obupno ihtela. Z jokavim glasom je ponavljala, da hoče odti od tod, da se hoče takoj vrniti v Milan.

Ivanka se je silno začudila, ko je videla, kako potpežljivo in dobrohotnostjo si je Marina prizadevala, da bi pomirila nespametno in trmasto dekle, ki se je ves čas izogibala odločnega odgovora. Hotela se je vrniti v Milan, domov. Sicer doma res ni imela, a šla bi k nekemu drugemu. V Milanu je bilo najmanj petdeset premožnih družin, ki bi bile srečne, če bi hotela priti k njim. Saj so ji že stavili ponudbe, preden je odšla iz Milana. Pa še kake ponudbe! Takega kraja si ne bi mogla niti misliti. Več kot teden dni ne bo ostala tukaj niti za ves denar na svetu. Skoraj zblaznela je ob misli, da bi morala spati v oni strašni sobi. Darila so bila res lepa in dobra, kljub temu pa ne bo ostala tukaj več kot štirinajst dni ali mesec, za še tako dragocene darove, tudi če

so Dunajčani s 4:0, okrog igrišča pa je bilo 10.000 gledalcev.

25. letnica nemškega rokometu. V proslavo jubileja so priredili včeraj mednarodno rokometno tekmo med Madžari in Nemci. Zmagali so Nemci z visokim izidom 14:2. Prireditve je prisostvoval tudi Karl Schelenz, trener rokometu, ki ima zlasti med nemškimi hokejskimi velikimi pristašev.

Milanški igralci rugbyja so gostovali v Hannoveru proti tamošnji mestni reprezentanci. Milančani so bili krepkejši in tehnično boljši ter so zmagali s 3:0.

Športniki, ali že veste...

...da je tudi švedski prvak v tenisu Kalle Schröder dal slovo svojemu klubu. Kalle je

moški in mu ne gre za »privatno življenje«, pač pa za bodočnost. Znani mojster teniskega loparja se bo lotil novega poklica, postal bo trener v Göteborgu in kot tak ne bo mogel nastopati med amaterji.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim pijačam, še bolj pa proti kajenju, ki je po njegovem mnenju najhujši sovražnik vrhunskih športnih uspehov.

...o čem je govoril »loviti finski atletski strokovnjak Lauri Pihkala na svojem predavanju v Helsinkih? O vplivu alkohola, nikotina in drugih škodljivih snovi na finski šport. Pihkala je poudaril, da ga skrbi, kako bo s finskiim športom po vojni, zakaj fantje so se navadili na pitje alkoholnih pijač in na kajenje. Oboje pa pomeni okrnitev telesne zmogljivosti in zato poziva Pihkala športne organizacije, da se sedaj na borbo proti opojnim